ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 2ας Οκτωβρίου 2003 *

Στην υπόθεση C-194/99 P,

Thyssen Stahl AG, με έδρα την πόλη Duisburg (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τον F. Montag, Rechtsanwalt, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

αναιρεσείουσα,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως που εξέδωσε το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (δεύτερο πενταμελές τμήμα) στις 11 Μαρτίου 1999 επί της υποθέσεως T-141/94, Thyssen Stahl κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-347), με την οποία ζητείται η μερική εξαφάνιση της αποφάσεως αυτής,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους J. Currall και W. Wils, επικουρουμένους από τον H.-J. Freund, Rechtsanwalt, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Wathelet, πρόεδρο τμήματος, D. A. O. Edward, A. La Pergola, P. Jann (εισηγητή) και S. von Bahr, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: C. Stix-Hackl
γραμματέας: M.-F. Contet, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 31ης Ιανουαρίου 2002,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 25 Μαΐου 1999, η Thyssen Stahl AG άσκησε, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού ΕΚΑΧ του Δικαστηρίου, αναίρεση κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 11ης Μαρτίου

1999, T-141/94, Thyssen Stahl κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-347, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία το Πρωτοδικείο απέρριψε εν μέρει την προσφυγή που είχε ασκήσει η αναιρεσείουσα για τη μερική ακύρωση, μεταξύ άλλων, της αποφάσεως 94/215/ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 16ης Φεβρουαρίου 1994, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ όσον αφορά συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές που εφήρμοσαν ευρωπαίοι παραγωγοί δοκών χάλυβα (ΕΕ L 116, σ. 1, στο εξής: επίδικη απόφαση). Με την απόφαση εκείνη, η Επιτροπή είχε επιβάλει πρόστιμο στην προσφεύγουσα κατ' εφαρμογή του ως άνω άρθρου 65.

Τα πραγματικά περιστατικά και η επίδικη απόφαση

2 Όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, από το έτος 1974 η ευρωπαϊκή βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα επλήγη από κρίση λόγω πτώσεως της ζητήσεως, γεγονός που δημιούργησε προβλήματα πλεονάζουσας προσφοράς και παραγωγικής ικανότητας, καθώς και χαμηλό επίπεδο τιμών.

3 Αφού αποπειράθηκε να διαχειριστεί την κρίση μέσω μονομερών εθελουσίων δεσμεύσεων των επιχειρήσεων σχετικά με τον διατιθέμενο στην αγορά όγκο χάλυβα και τις κατώτατες τιμές («σχέδιο Simonet») ή μέσω του καθορισμού ενδεικτικών και ελαχίστων τιμών («σχέδιο Davignon», συμφωνία «Eurofer I»), η Επιτροπή διαπίστωσε το 1980 κατάσταση έκδηλης κρίσεως, κατά την έννοια του άρθρου 58 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, και επέβαλε υποχρεωτικές ποσοστώσεις παραγωγής, ιδίως για τις δοκούς χάλυβα. Το εν λόγω κοινοτικό καθεστώς έπαυσε να ισχύει στις 30 Ιουνίου 1988.

4 Αρκετά νωρίτερα η Επιτροπή είχε εξαγγείλει την κατάργηση του συστήματος ποσοστώσεων με διάφορες ανακοινώσεις και αποφάσεις, υπενθυμίζοντας ότι ο τερματισμός του θα σηματοδοτούσε την επιστροφή σε αγορά ελεύθερου ανταγωνι-

σμού μεταξύ των επιχειρήσεων. Πάντως, ο τομέας εξακολουθούσε να χαρακτηρίζεται από πλεονάζουσες ικανότητες παραγωγής, για τις οποίες οι ειδικοί θεωρούσαν ότι έπρεπε να αποτελέσουν αντικείμενο ικανοποιητικής και ταχείας μειώσεως ώστε να επιτραπεί στις επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν τον παγκόσμιο ανταγωνισμό.

5 Ήδη από την κατάργηση του καθεστώτος ποσοστώσεων η Επιτροπή εγκαθίδρυσε καθεστώς επιτηρήσεως, το οποίο συνεπαγόταν τη συλλογή στατιστικών στοιχείων για την παραγωγή και τις παραδόσεις, την παρακολούθηση της εξελίξεως των αγορών και τακτικές διαβουλεύσεις με τις επιχειρήσεις σχετικά με την κατάσταση και τις τάσεις της αγοράς. Οι επιχειρήσεις του τομέα, μερικές από τις οποίες ήσαν μέλη της επαγγελματικής ενώσεως Eurofer, εξακολούθησαν έτσι να έχουν τακτικές επαφές με τη ΓΔ III (Γενική Διεύθυνση «Εσωτερική αγορά και βιομηχανικές υποθέσεις» της Επιτροπής, στο εξής: ΓΔ III) στο πλαίσιο συσκέψεων για ανταλλαγή απόψεων. Το καθεστώς επιτηρήσεως τερματίστηκε στις 30 Ιουνίου 1990 και αντικαταστάθηκε από καθεστώς ατομικής και εθελουσίας πληροφορήσεως.

6 Η Επιτροπή διενήργησε στις αρχές του έτους 1991 διαφόρους ελέγχους σε ορισμένες χαλυβουργικές επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων του τομέα. Στις 6 Μαΐου 1992 τους απεστάλη ανακοίνωση των αιτιάσεων. Στις αρχές του έτους 1993 έλαβαν χώρα ακροάσεις.

7 Η Επιτροπή εξέδωσε στις 16 Φεβρουαρίου 1994 την επίδικη απόφαση, με την οποία διαπίστωσε τη συμμετοχή δεκαεπτά ευρωπαϊκών χαλυβουργικών επιχειρήσεων και μιας από τις επαγγελματικές ενώσεις τους σε σειρά συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών περί καθορισμού των τιμών, κατανομής των αγορών και ανταλλαγής εμπιστευτικών πληροφοριών σχετικά με την κοινοτική αγορά δοκών χάλυβα, κατά παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Με την ίδια απόφαση, επέβαλε πρόστιμα σε 14 επιχειρήσεις για παραβάσεις που είχαν διαπραχθεί μεταξύ 1ης Ιουλίου 1988 και 31 Δεκεμβρίου 1990.

Η ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

8 Η αναιρεσείουσα άσκησε στις 8 Απριλίου 1994 ενώπιον του Πρωτοδικείου προσφυγή, αιτούμενη ειδικότερα τη μερική ακύρωση της επίδικης αποφάσεως.

9 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο έκανε εν μέρει δεκτή την προσφυγή και μείωσε το πρόστιμο που είχε επιβληθεί στην προσφεύγουσα.

Τα αιτήματα των διαδίκων

10 Η αναιρεσείουσα ζητεί από το Δικαστήριο:

— να εξαφανίσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθ' ο μέτρο επέβαλε, με το σημείο 2 του διατακτικού, στην προσφεύγουσα πρόστιμο ύψους 4,4 εκατομμυρίων ευρώ, απέρριψε, με το σημείο 3 του διατακτικού, την προσφυγή της και την καταδίκασε, με το σημείο 4 του διατακτικού, στα δικαστικά έξοδά της, καθώς και στο ήμισυ των εξόδων της Επιτροπής·

— να ακυρώσει τα άρθρα 1, 3 και 4 της επίδικης αποφάσεως καθ' ο μέτρο οι εν λόγω διατάξεις δεν ακυρώθηκαν ήδη με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα τόσο πρωτοδίκως όσο και στο πλαίσιο της αναιρέσεως.

11 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως·

— να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

Οι λόγοι της αιτήσεως αναιρέσεως

12 Η αναιρεσείουσα επικαλείται οκτώ λόγους προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως:

1) παραβίαση δικονομικών αρχών εφαρμοζομένων στα πλαίσια της διοικητικής διαδικασίας·

2) παραβίαση της απορρέουσας από την απόφαση 93/492/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ της Επιτροπής, της 17ης Φεβρουαρίου 1993 (ΕΕ L 230, σ. 15), εκδοχής του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής (στο εξής: εσωτερικός κανονισμός του 1993)·

3) παράβαση του άρθρου 33 της Συνθήκης ΕΚΑΧ·

4) παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριακών στοιχείων και την ερμηνεία της εννοίας της «κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού»·

5) παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, όσον αφορά την εκτίμηση του πταίσματος της προσφεύγουσας·

6) παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριακών στοιχείων·

7) αθέτηση της επιβαλλόμενης από το άρθρο 15 της Συνθήκης ΕΚΑΧ υποχρεώσεως αιτιολογήσεως, και

8) παραβίαση της αρχής περί εύλογης προθεσμίας κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία.

13 Οι επικρινόμενες με τους επιμέρους λόγους αναιρέσεως σκέψεις της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως παρατίθενται ομού με την ανάλυση κάθε λόγου.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

14 Με τον πρώτο λόγο της αναιρέσεως, υποδιαιρούμενο σε δύο σκέλη, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει πολλαπλώς δικονομικές αρχές. Με το πρώτο σκέλος, υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο καταστρατήγησε το περιεχόμενο αυτού που η ίδια αποκαλεί αρχή της αυτεπάγγελτης έρευνας. Με το δεύτερο σκέλος, διατείνεται ότι το Πρωτοδικείο, αρνούμενο να αναγνωρίσει την υποχρέωση της Επιτροπής να την ακροαστεί επί των αποτελεσμάτων της εσωτερικής έρευνας την οποία είχε διενεργήσει, προσέβαλε τις αφορώσες τα δικαιώματα άμυνας κατά τη διοικητική διαδικασία αρχές. Επιπλέον, με τις επιμέρους αιτιάσεις της, η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο δέχτηκε εσφαλμένα ότι διαπραχθείσες κατά τη διοικητική διαδικασία πλάνες δύνανται να θεραπευθούν κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας.

15 Ο οικείος λόγος αναιρέσεως βάλλει κατά των σκέψεων 92 έως 116 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Οι σκέψεις 92 έως 97 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως έχουν ως εξής:

«92 Με μια πρώτη αιτίαση, η προσφεύγουσα προσάπτει στην καθής ότι δεν ερεύνησε λεπτομερώς, παρά τις αιτήσεις που διατύπωσε κατά τη διοικητική διαδικασία, σε ποιο βαθμό οι υπάλληλοι της ΓΔ ΙΙΙ παρακίνησαν τις επιχειρήσεις να εφαρμόσουν τις πρακτικές που τους προσάπτονται στην επίδικη απόφαση ούτε σε ποιο βαθμό συμμετέσχον στις πρακτικές αυτές. Η αναφορά που γίνεται στο σημείο 312 της [επίδικης αποφάσεως] ότι η Επιτροπή διενήργησε συναφώς επισταμένη έρευνα δημιουργεί αμφιβολίες, αν ληφθεί υπόψη η λακωνική απάντηση που δόθηκε [σημεία 312 και 315 της εν λόγω αποφάσεως] στα όσα

λεπτομερώς εξέθεσε η προσφεύγουσα με τις αιτήσεις της. Η ως άνω αναφορά διαψεύδεται από την εσωτερική αλληλογραφία μεταξύ της ΓΔ ΙΙΙ και της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού [στο εξής: ΓΔ IV], που επισυνήψε η Επιτροπή στο υπόμνημα αντικρούσεως.

[...]

94 Με μια δεύτερη αιτίαση, η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έθεσε τα αποτελέσματα της έρευνάς της στη διάθεση των επιχειρήσεων και δεν τους παρέσχε τη δυνατότητα, την οποία εγγυώνται τα δικαιώματα άμυνας, να εκθέσουν συναφώς την άποψή τους πριν από την έκδοση της [επίδικης αποφάσεως], είτε πραγματοποιώντας δεύτερη ακρόαση είτε δίδοντάς τους την ευκαιρία να διατυπώσουν εγγράφως τα σχόλιά τους.

[...]

96 Όσον αφορά, πρώτον, την αιτίαση που αφορά την υποτιθέμενη παραβίαση της αρχής της αυτεπάγγελτης έρευνας, το Πρωτοδικείο τονίζει ότι η Επιτροπή βρέθηκε, αφενός, αντιμέτωπη με ισχυρισμούς που είχαν κάποια σημασία για την άμυνα των εμπλεκομένων επιχειρήσεων, όπως άλλωστε το αναγνώρισε η ίδια στο σημείο 312 της [επίδικης αποφάσεως], και, αφετέρου, όσον αφορά τη συμπεριφορά των υπηρεσιών της, σε πλεονεκτική θέση σε σχέση με τις εν λόγω επιχειρήσεις για να αποδείξει το αληθές ή το ψευδές των εν λόγω ισχυρισμών.

97 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι από τις αρχές της χρηστής διοικήσεως και της ισότητας των όπλων προκύπτει ότι η Επιτροπή είχε την υποχρέωση να εξετάσει σοβαρώς την πτυχή αυτή του φακέλου, για να καθορίσει

κατά πόσον οι επίμαχοι ισχυρισμοί ήσαν ή όχι βάσιμοι. Ωστόσο, εναπέκειτο στην Επιτροπή, και όχι στις προσφεύγουσες, να αποφασίσει τον τρόπο κατά τον οποίο θα προέβαινε στην εξέταση αυτή.»

16 Στις σκέψεις 98 έως 106 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως το Πρωτοδικείο εξέτασε ορισμένα έγγραφα του φακέλου της έρευνας που διεξήγαγε η ΓΔ IV σχετικά με την προσαπτόμενη στη ΓΔ III στάση. Οι σκέψεις 107 έως 116 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως έχουν ως εξής:

«107 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι από το σύνολο των εγγράφων αυτών προκύπτει ότι η Επιτροπή έλαβε δεόντως υπόψη τις παρατηρήσεις και τα έγγραφα που υπέβαλαν οι επιχειρήσεις κατά την ακρόαση και τα οποία διαβιβάστηκαν στη ΓΔ III για σχολιασμό και εξηγήσεις. Επιπλέον, η ΓΔ III κλήθηκε αυτεπαγγέλτως από τη ΓΔ IV να δώσει εξηγήσεις σχετικά με τη φερόμενη "εμπλοκή" της στις επίμαχες πρακτικές, για πρώτη φορά κατά τη διοικητική εξέταση και για δεύτερη φορά μετά την ακρόαση.

108 Είναι αληθές ότι οι υπάλληλοι της ΓΔ IV που ήσαν επιφορτισμένοι με την εξέταση των υποθέσεων "δοκοί" δεν συνομίλησαν ως φαίνεται ευθέως με τους υπαλλήλους της ΓΔ III που είχαν παραστεί στις συσκέψεις με τους παραγωγούς και ότι οι εν λόγω υπάλληλοι της ΓΔ IV δεν ζήτησαν ομοίως να εξετάσουν τα πρακτικά των συσκέψεων αυτών και τα άλλα εσωτερικά σημειώματα που βρίσκονταν στα αρχεία της ΓΔ III και προσκομίστηκαν κατόπιν αιτήσεως του Πρωτοδικείου. Το Πρωτοδικείο θεωρεί, ωστόσο, ότι δεν μπορεί να προσαφθεί σε μια υπηρεσία της Επιτροπής το ότι, χωρίς να επιχειρήσει να τις εξακριβώσει με άλλα μέσα, έδειξε εμπιστοσύνη στις ακριβείς και λεπτομερείς εξηγήσεις που παρέσχε, κατόπιν αιτήσεώς της, μια άλλη υπηρεσία την οποία εξάλλου δεν είναι αρμόδια να ελέγχει.

109 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι δεν διενεργήθηκε εν προκειμένω καμία επαρκώς σοβαρή εσωτερική έρευνα. Πρέπει, συνεπώς, να απορριφθούν ως αβάσιμα τα επιχειρήματά της που αντλούνται από την υποτιθέμενη παραβίαση της "αρχής της αυτεπάγγελτης έρευνας".

110 Όσον αφορά, δεύτερον, την αιτίαση που αφορά τη φερόμενη προσβολή των διαδικαστικών δικαιωμάτων της προσφεύγουσας, ιδίως καθόσον η Επιτροπή όφειλε να κινήσει εκ νέου τις συζητήσεις μετά το πέρας της εσωτερικής έρευνάς της, η εγγύηση των δικαιωμάτων άμυνας που διασφαλίζεται από το άρθρο 36, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης δεν επιβάλλει το να απαντά η Επιτροπή σε όλους τους ισχυρισμούς του ενδιαφερομένου ή να διενεργεί συμπληρωματικές έρευνες ή να προβαίνει σε ακρόαση μαρτύρων υποδεικνυομένων από τον ενδιαφερόμενο, όταν θεωρεί ότι η απόφαση έχει εξεταστεί επαρκώς (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 16ης Μαΐου 1984, 9/83, Eisen und Metall Aktiengesellschaft κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 2071, σκέψη 32, και της 12ης Νοεμβρίου 1985, 183/83, Krupp κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 3609, σκέψη 7).

111 Εν προκειμένω, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ήσαν σε θέση να αποστείλουν τα φερόμενα απαλλακτικά έγγραφα που είχαν στην κατοχή τους, με την απάντησή τους στην ανακοίνωση αιτιάσεων. Εν πάση περιπτώσει, η ακρόαση της 11ης, 12ης, 13ης και 14ης Ιανουαρίου 1993 τους παρέσχε την ευκαιρία να εκθέσουν λεπτομερώς την άποψή τους και η Επιτροπή τους προσέφερε επιπλέον την πρόσθετη ευκαιρία να εκθέσουν εγγράφως την άποψή τους (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση Krupp κατά Επιτροπής, σκέψη 8).

112 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το γεγονός και μόνον ότι οι προσφεύγουσες προσκόμισαν ορισμένα έγγραφα μετά την ακρόαση και ότι η Επιτροπή, κατόπιν της ακροάσεως αυτής, αποφάσισε να κινήσει εσωτερική έρευνα δεν μπορούσε αφεαυτού να υποχρεώσει την Επιτροπή να κινήσει εκ νέου τις συζητήσεις κατόπιν της εν λόγω έρευνας.

113 Το Πρωτοδικείο θεωρεί εξάλλου ότι η καθής σεβάστηκε επαρκώς τα δικαιώματα άμυνας των εμπλεκομένων επιχειρήσεων, ενημερώνοντάς τους για τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής, με έγγραφο του συμβούλου ακροάσεων της 22ας Απριλίου 1993, στο οποίο αναφερόταν ότι από τα έγγραφα που είχαν προσκομίσει κατόπιν της ακροάσεως δεν μπορούσε να συναχθεί ότι η Επιτροπή ήταν ενήμερη για τις πρακτικές τους και ότι τα έγγραφα αυτά δεν δικαιολογούσαν τη διενέργεια δεύτερης ακροάσεως.

114 Το Πρωτοδικείο θεωρεί, ειδικότερα, ότι η Επιτροπή δεν όφειλε να κοινοποιήσει στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, κατά τη διοικητική διαδικασία, τα εσωτερικά σημειώματα σχετικά με την έρευνά της, ούτε να τους παράσχει την ευκαιρία να λάβουν συναφώς θέση κατά τη διοικητική διαδικασία, εφόσον τα έγγραφα αυτά, εμπιστευτικά εκ φύσεως, δεν περιείχαν προδήλως κανένα ελαφρυντικό στοιχείο.

115 Συγκεκριμένα, σε μια κατάσταση όπως η προκειμένη, τα διαδικαστικά δικαιώματα των εμπλεκομένων επιχειρήσεων πρέπει να θεωρούνται επαρκώς διασφαλισμένα από την ευχέρεια που τους παρέχεται να ασκήσουν προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου και να αμφισβητήσουν, με την ευκαιρία αυτή, το βάσιμο του συμπεράσματος στο οποίο κατέληξε η Επιτροπή στο σημείο 312 της [επίδικης αποφάσεως], ζητώντας επίσης από το Πρωτοδικείο, ενδεχομένως, να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την εξέταση αυτής της πτυχής της υποθέσεως [βλ. διάταξη του Πρωτοδικείου της 10ης Δεκεμβρίου 1997, T-134/94, T-136/94 έως T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/4, T-156/94 και T-157/94, NMH Stahlwerke κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. II-2293)].

116 Πρέπει συνεπώς να απορριφθούν ως αβάσιμα τα επιχειρήματα που αντλεί η προσφεύγουσα από την προσβολή των διαδικαστικών δικαιωμάτων.»

Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως

17 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι, κρίνοντας, με τη σκέψη 108 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η ΓΔ IV δεν όφειλε να επαληθεύσει τις παρασχεθείσες από τη ΓΔ III εξηγήσεις, το Πρωτοδικείο προσέβαλε το περιεχόμενο της αρχής για αυτεπάγγελτη έρευνα, όπως αυτό προσδιορίζεται από το ίδιο με τη σκέψη 97 της αποφάσεως. Κατά την αναιρεσείουσα, εφόσον τα γραπτά στοιχεία που συνέλεξε η ΓΔ IV δεν ήσαν σε θέση να παράσχουν επαρκείς διευκρινίσεις σχετικά με το κατά πόσον οι

υπάλληλοι της ΓΔ ΙΙΙ γνώριζαν την παράνομη συμπεριφορά των επιχειρήσεων που αφορούσε η επίδικη απόφαση, ή κατά πόσον είχε προκληθεί αντικειμενικώς από αυτούς, η Επιτροπή όφειλε να ακούσει τους υπαλλήλους που ήσαν όντως επιφορτισμένοι με τον φάκελο. Εξάλλου, το Πρωτοδικείο χώρησε σε παρόμοια ακρόαση.

18 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η οικεία αιτίαση είναι απαράδεκτη ως εκ του ότι δεν αφορά παράβαση του κοινοτικού δικαίου εκ μέρους του Πρωτοδικείου αλλά τα πραγματικά περιστατικά που αυτό διαπίστωσε με τις σκέψεις 108 και 109 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Κατά την Επιτροπή, η έκταση της υποχρεώσεως για αυτεπάγγελτη έρευνα προσδιορίστηκε από το Πρωτοδικείο στις σκέψεις 96 και 97 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, οι οποίες, πάντως, δεν αμφισβητήθηκαν αφ' εαυτών.

19 Επικουρικώς, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αιτίαση είναι αβάσιμη. Η αναιρεσείουσα διευρύνει υπερβολικά το περιεχόμενο της υποχρεώσεως αυτεπάγγελτης έρευνας. Στον βαθμό που οι διευκρινίσεις της ΓΔ ΙΙΙ ήσαν ακριβείς και λεπτομερείς, όπως διαπίστωσε το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 108 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ουδείς λόγος συνέτρεχε για περαιτέρω έρευνες.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

20 Προκαταρκτικώς, προέχει να υπομνηστεί ότι, όπως προκύπτει από τα άρθρα 32δ, παράγραφος 1, ΑΧ και 51 του Οργανισμού ΕΚΑΧ του Δικαστηρίου, η αναίρεση περιορίζεται στα νομικά ζητήματα. Το Πρωτοδικείο είναι επομένως κατ' αρχήν μόνο αρμόδιο να προβαίνει στη διαπίστωση και εκτίμηση των σχετικών πραγματικών περιστατικών καθώς και να εκτιμά τα αποδεικτικά στοιχεία, υπό την επιφύλαξη της αλλοιώσεως των πραγματικών αυτών περιστατικών και των εν λόγω στοιχείων (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 1994, C-136/92 P, Επιτροπή κατά Brazzelli Lualdi κ.λπ., Συλλογή 1994, σ. I-1981, σκέψεις 49 και 66, της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-8375, σκέψη 194, και της 10ης Δεκεμβρίου 2002, C-312/00 P, Επιτροπή κατά Camar και Tico, Συλλογή 2002, σ. I-11355, σκέψη 69).

21 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Πρωτοδικείο υπενθύμισε, στις σκέψεις 96 και 97 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής διοικήσεως και της ισότητας των όπλων, η Επιτροπή οφείλει να διεξαγάγει με σοβαρότητα έρευνα επί ενός φακέλου περί ανταγωνισμού που εκκρεμεί εις βάρος επιχειρήσεων, προκειμένου να προσδιορίσει κατά πόσον πρέπει να αναγνωριστούν ως βάσιμοι ισχυρισμοί ενέχοντες κάποια σημασία για την άμυνα των εμπλεκομένων επιχειρήσεων και αφορώντες τη συμπεριφορά των ιδίων των υπηρεσιών της.

22 Το Πρωτοδικείο εξέτασε τα συναφή έγγραφα του φακέλου στις σκέψεις 98 έως 106 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Στη σκέψη 107 της ιδίας αποφάσεως, έκρινε ότι, όπως προέκυπτε από το σύνολο των ανωτέρω εγγράφων, η Επιτροπή έλαβε δεόντως υπόψη τις παρατηρήσεις και τα έγγραφα που υπέβαλαν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις κατά την ακρόασή τους, υπενθυμίζοντας ότι είχαν διαβιβαστεί στη ΓΔ ΙΙΙ για σχολιασμό και διευκρινίσεις και ότι δις η εν λόγω Γενική Διεύθυνση είχει κληθεί να δώσει εξηγήσεις επί της φερόμενης «εμπλοκής» της στις επίδικες πρακτικές.

23 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Πρωτοδικείο χώρησε, με τις σκέψεις 98 έως 107 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, σε εκτιμήσεις των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων.

24 Η παρατιθέμενη στη σκέψη 108 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως και αμφισβητούμενη από την αναιρεσείουσα διευκρίνιση ότι η συγκεκριμένη υπηρεσία της Επιτροπής δεν υπέχει την υποχρέωση να εξακριβώνει με άλλα μέσα τις παρεχόμενες από άλλη υπηρεσία ακριβείς και λεπτομερείς διευκρινίσεις δεν θέτει υπό αμφισβήτηση την εκτίμηση του Πρωτοδικείου σχετικά με τη σοβαρότητα της διεξαχθείσας έρευνας.

25 Ενόψει του ότι το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι εν μέρει απαράδεκτο και εν μέρει αβάσιμο, παρέλκει η εξέταση του επιχειρήματος που αντλείται από τη θεραπεία, κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας, πταίσματος που φέρεται ότι διαπράχθηκε κατά τη διοικητική διαδικασία.

Επί του δευτέρου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως

26 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι η άρνηση να της κοινοποιηθούν τα αφορώντα την εσωτερική έρευνα που διενήργησε η Επιτροπή σχετικά με τον ρόλο της ΓΔ ΙΙΙ έγγραφα και να τύχει ακροάσεως συναφώς κατά τη διοικητική διαδικασία προσέβαλε τα δικαιώματά της άμυνας. Η αναιρεσείουσα αμφισβητεί ειδικότερα τις σκέψεις 113 και 114 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως.

27 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η αναιρεσείουσα δεν αμφισβητεί την διατυπούμενη στη σκέψη 110 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως κρίση του Πρωτοδικείου ότι η Επιτροπή δεν υπείχε την υποχρέωση να προβεί σε συμπληρωματικές έρευνες εφόσον είχε ήδη κρίνει ότι η διενεργηθείσα ήταν επαρκής. Η διαπίστωση αυτή δικαιολογεί αφ' εαυτής την απόρριψη της αιτιάσεως.

28 Η Επιτροπή ισχυρίζεται επίσης ότι, όπως υπενθύμισε στις σκέψεις 113 έως 115 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεώς του το Πρωτοδικείο, η υποχρέωση κοινοποιήσεως των εγγράφων στις ενδιαφέρομενες επιχειρήσεις δεν περιλαμβάνει τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής ή άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες.

29 Με το υπόμνημά της απαντήσεως, η αναιρεσείουσα αμφισβητεί ότι η συμπεριφορά της ΓΔ ΙΙΙ είχε διερευνηθεί επαρκώς με την εσωτερική έρευνα της Επιτροπής. Η προαναφερθείσα διάταξη NMH Stahlwerke κ.λπ. κατά Επιτροπής, με την οποία το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί των αιτήσεων για πρόσβαση στα έγγραφα που χαρακτήρισε η Επιτροπή ως «εσωτερικά», επιβεβαίωσε άλλωστε ότι υφίσταντο στην πραγματικότητα σκοτεινά σημεία συναφώς. Δεδομένου ότι επρόκειτο για πραγματικές πτυχές αφορώσες ενδεχομένως στοιχεία βαρύνοντα τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, ήταν επόμενο η αναιρεσείουσα να έπρεπε υποχρεωτικά να τύχει ακροάσεως επί των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

30 Επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας σε κάθε διαδικασία δυνάμενη να καταλήξει στην επιβολή κυρώσεων, ιδίως δε προστίμων ή χρηματικών ποινών, αποτελεί θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου, η οποία πρέπει να τηρείται ακόμη και αν πρόκειται για διαδικασία διοικητικού χαρακτήρα (απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 215, σκέψη 9).

31 Προσβάλλονται τα δικαιώματα άμυνας οσάκις υφίσταται το ενδεχόμενο, λόγω παρατυπίας εκ μέρους της Επιτροπής, η κινηθείσα από αυτή διοικητική διαδικασία να καταλήξει πιθανώς σε διαφορετικό αποτέλεσμα (απόφαση της 10ης Ιουλίου 1980, 30/78, Distillers Company κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 465, σκέψη 26). Η κινούσα δίκη επιχείρηση αποδεικνύει ότι έλαβε χώρα παρόμοια προσβολή εφόσον αποδεικνύει επαρκώς όχι ότι η απόφαση της Επιτροπής θα είχε διαφορετικό περιεχόμενο, αλλ' ότι θα μπορούσε να υποστηρίξει καλύτερα την άμυνά της ελλείψει της παρατυπίας, επί παραδείγματι ως εκ του ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει για την άμυνά της έγγραφα στα οποία δεν της επετράπη η πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999, C-51/92 P, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4235, σκέψη 81, και προαναφερθείσα απόφαση Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 318).

32 Εν προκειμένω, η επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας προσκρούει στην παρατιθέμενη στη σκέψη 114 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως διαπίστωση του Πρωτοδικείου ότι τα εσωτερικά σημειώματα της Επιτροπής σχετικά με την έρευνά της «δεν περιείχαν προδήλως κανένα ελαφρυντικό στοιχείο» υπέρ των ενδαφερομένων επιχειρήσεων. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η αναιρεσείουσα αμφισβητεί εν γένει την κρίση αυτή του Πρωτοδικείου, ουδαμώς όμως αποπειράται να αποδείξει κατά τι είναι πεπλανημένη.

33 Εξάλλου, η αναιρεσείουσα δεν μπορεί να υποστηρίζει έγκυρα ότι η ακρόασή της επ' ευκαιρία των αποτελεσμάτων της έρευνας θα μπορούσε να διαφωτίσει ορισμένα

σκοτεινά σημεία. Πράγματι, το επιχείρημα αυτό ισοδυναμεί με αμφισβήτηση της παρατιθέμενης στη σκέψη 108 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως κρίσεως του Πρωτοδικείου ότι η ΓΔ ΙΙΙ είχε προσκομίσει στη ΓΔ IV «ακριβείς και λεπτομερείς διευκρινίσεις». Πάντως, στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως, η διαπίστωση αυτή, ως προϊόν εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων, δεν υπόκειται, κατ' αρχήν, στον έλεγχο του Δικαστηρίου.

34 Ορθώς, λοιπόν, με βάση τις σκέψεις αυτές, το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 116 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ως αβάσιμα τα αντλούμενα από προσβολή των διαδικαστικών δικαιωμάτων κατά τη διοικητική διαδικασία επιχειρήματα.

35 Έπεται ότι το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, αρυόμενο από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της αναιρεσείουσας κατά τη διοικητική διαδικασία, είναι απορριπτέο.

36 Επομένως, παρέλκει και η εξέταση του απτομένου του σκέλους αυτού επιχειρήματος που αντλείται από τυχόν θεραπεία, κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας, πταίσματος που φέρεται ότι διαπράχθηκε κατά τη διοικητική διαδικασία.

37 Κατόπιν των προηγηθεισών σκέψεων, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος ως μερικώς απαράδεκτος και μερικώς αβάσιμος.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

38 Ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως υποδιαιρείται σε δύο σκέλη. Το πρώτο σκέλος αντλείται από την παράβαση των άρθρων 5 και 6 του εσωτερικού κανονισμού του 1993 και το δεύτερο από την παράβαση του άρθρου 16 του ιδίου κανονισμού.

Επί του πρώτου σκέλους του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

39 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο παρέβη τα άρθρα 5 και 6 του εσωτερικού κανονισμού του 1993, τα οποία προβλέπουν αντίστοιχα την απαρτία και τον αριθμό των αναγκαίων ψήφων για την έγκυρη έκδοση αποφάσεως εκ μέρους της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, στη σκέψη 142 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο ερμήνευσε εσφαλμένα τα πρακτικά της συνεδριάσεως της Επιτροπής κατά τη διάρκεια της οποίας ελήφθη η επίδικη απόφαση (στο εξής: πρακτικά) και, ως εκ τούτου, κατέληξε στο πεπλανημένο συμπέρασμα ότι η εν λόγω απόφαση είχε ληφθεί τηρουμένων των ανωτέρω διατάξεων.

40 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αναιρεσείουσα αμφισβητεί τη διαπίστωση πραγματικών περιστατικών και την εκτίμηση αποδεικτικών στοιχείων και ότι, ως εκ τούτου, η οικεία αιτίαση είναι απαράδεκτη.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

41 Επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι η αναιρεσείουσα δεν προβάλλει αλλοίωση εκ μέρους του Πρωτοδικείου του περιεχομένου των πρακτικών, αλλά περιορίζεται να αμφισβητήσει την εκτίμηση στην οποία προέβη συναφώς το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 142 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως.

42 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως είναι απαράδεκτο.

Επί του δευτέρου σκέλους του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

43 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο εφήρμοσε πεπλανημένως το άρθρο 16 του εσωτερικού κανονισμού του 1993 σχετικά με την επιβεβαίωση της γνησιότητας των αποφάσεων της Επιτροπής και την τυπική παρουσίασή τους. Συγκεκριμένα, εσφαλμένως συνήχθη το συμπέρασμα ότι η κοινοποιηθείσα από την Επιτροπή στην αναιρεσείουσα επίδικη απόφαση είχε ελεγχθεί ως προς τη γνησιότητά της στις 23 Φεβρουαρίου 1994. Πρώτον, το Πρωτοδικείο δεν διαπίστωσε ούτε ότι η εκδοχή της κοινοποιηθείσας στην αναιρεσείουσα επίδικης αποφάσεως ήταν ταυτόσημη με τις εκδοχές C(94)321/2 και C(94)321/3 της εν λόγω αποφάσεως, σχετικά με τις οποίες η αναιρεσείουσα αμφισβητεί άλλωστε ότι προσαρτήθηκαν νομοτύπως στα πρακτικά, ούτε ότι η κοινοποιηθείσα ως άνω εκδοχή είχε με τη σειρά της προσαρτηθεί νομοτύπως στα πρακτικά. Δεύτερον, η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να προσκομίσει τα πρακτικά, συνοδευόμενα από το πρωτότυπο των υπογραφών του Προέδρου της καθώς και του Γενικού Γραμματέα της, ενώ δεν αναφερόταν η ημερομηνία της υπογραφής επί των πρακτικών. Επί πλέον, το Πρωτοδικείο αγνόησε το περιεχόμενο του τεκμηρίου εγκυρότητας των κοινοτικών πράξεων.

44 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η αφορώσα την αναντιστοιχία των εκδοχών της επίδικης αποφάσεως αιτίαση είναι απαράδεκτη με το αιτιολογικό ότι, αφενός, η αναιρεσείουσα ουδόλως αιτιολογεί την επίκρισή της κατά της συλλογιστικής του Πρωτοδικείου συναφώς και ότι, αφετέρου, ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως αφορά τον προσδιορισμό πραγματικών περιστατικών για τα οποία το Πρωτοδικείο είναι αποκλειστικώς αρμόδιο. Όσον αφορά την απόδειξη σχετικά με την επιβεβαίωση της γνησιότητας της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή εκτιμά επίσης ότι η οικεία αιτίαση είναι απαράδεκτη δεδομένου ότι, υπό την επιφύλαξη της περιπτώσεως της αλλοιώσεως των αποδεικτικών στοιχείων, το ζήτημα αυτό εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Πρωτοδικείου.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

45 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, με το συγκεκριμένο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα αμφισβητεί εκ νέου εκτιμήσεις πραγματικών περιστατικών και αποδεικτικών στοιχείων εκ μέρους του Πρωτοδικείου με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, και συγκεκριμένα τις παρατιθέμενες:

— στη σκέψη 162, με την οποία το Πρωτοδικείο εξέλαβε κατά τεκμήριο ότι τα έγγραφα C(94)321/2 και C(94)321/3 είχαν προσαρτηθεί στα πρακτικά,

— στη σκέψη 163, με την οποία το Πρωτοδικείο έκρινε ότι δεν είχε αποδειχθεί η ύπαρξη ουσιαστικής διαφοράς μεταξύ της κοινοποιηθείσας εκδοχής της επίδικης αποφάσεως και της προσαρτηθείσας στα πρακτικά,

— στη σκέψη 164, με την οποία το Πρωτοδικείο έκρινε ότι τα έγγραφα C(94)321/2 και C(94)321/3 έπρεπε να θεωρηθούν επικυρωμένα διά της θέσεως, στην πρώτη σελίδα των πρακτικών, των υπογραφών του Προέδρου και του Γενικού Γραμματέα της Επιτροπής,

— στη σκέψη 165, με την οποία το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι η εκ μέρους του φέροντος τον τίτλο του Γενικού Γραμματέα της Επιτροπής επικύρωση του αντιγράφου αποδείκνυε επαρκώς κατά νόμο ότι το πρωτότυπο των πρακτικών έφερε τις πρωτότυπες υπογραφές του Προέδρου και του Γενικού Γραμματέα της Επιτροπής, και

— στη σκέψη 167, με την οποία το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι τα πρακτικά είχαν υπογραφεί δεόντως από τον Πρόεδρο και τον Γενικό Γραμματέα της Επιτροπής στις 23 Φεβρουαρίου 1994.

46 Όσον αφορά τη νύξη, με τη σκέψη 164 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, περί του τεκμηρίου νομιμότητας που απολαύουν οι πράξεις των κοινοτικών θεσμικών οργάνων (βλ., ιδίως, απόφαση της 15ης Ιουνίου 1994, C-137/92 P, Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., Συλλογή 1994, σ. I-2555, σκέψη 48), αρκεί η διαπίστωση ότι το Πρωτοδικείο δεν συνήγαγε εξ αυτού καμία πραγματική ή νομική συνέπεια, αλλά στηρίχθηκε απλώς στις ίδιες εκτιμήσεις του των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων για να καταλήξει στο νομότυπο της γνησιότητας της επίδικης αποφάσεως.

47 Έπεται ότι το δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, ως εκ του ότι στρέφεται κατά της συγκεκριμένης αναφοράς, δεν ασκεί επιρροή και είναι, συνεπώς, αβάσιμο.

48 Κατόπιν αυτού, πρέπει να θεωρηθεί ότι το σκέλος αυτό είναι εν μέρει απαράδεκτο και εν μέρει αβάσιμο.

49 Επομένως, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως

50 Ο τρίτος λόγος αναιρέσεως αρύεται από παράβαση εκ μέρους του Πρωτοδικείου του άρθρου 33 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ως εκ του ότι το Πρωτοδικείο υπερέβη τις εξουσίες που διαθέτει για τους σκοπούς του ελέγχου της επίδικης αποφάσεως.

51 Το άρθρο 33, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚΑΧ είναι διατυπωμένο ως εξής:

«Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφαίνεται επί προσφυγών ακυρώσεως που ασκούνται από κράτος μέλος ή από το Συμβούλιο κατά αποφάσεων και συστάσεων της Επιτροπής λόγω αναρμοδιότητας, παραβάσεως ουσιώδους τύπου, παραβάσεως της παρούσας Συνθήκης ή οποιουδήποτε κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή της ή λόγω καταχρήσεως εξουσίας. Ο έλεγχος του Δικαστηρίου δεν δύναται εντούτοις να επεκτείνεται επί της εκτιμήσεως της καταστάσεως που απορρέει από

οικονομικά γεγονότα ή περιστάσεις, ενόψει της οποίας εξεδόθησαν οι εν λόγω αποφάσεις ή συστάσεις, εκτός αν προσάπτεται στην Επιτροπή ότι διέπραξε κατάχρηση εξουσίας ή ότι αγνόησε κατά έκδηλο τρόπο τις διατάξεις της παρούσας Συνθήκης ή οποιουδήποτε κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή της.

Οι επιχειρήσεις ή οι ενώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 48 δύνανται υπό τις αυτές προϋποθέσεις να ασκούν προσφυγή κατά ατομικών αποφάσεων και συστάσεων που τις αφορούν ή κατά γενικών αποφάσεων και συστάσεων που θεωρούν ότι συνιστούν έναντι αυτών κατάχρηση εξουσίας.»

52 Ο λόγος αναιρέσεως βάλλει κατά της σκέψεως 392 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, η οποία έχει ως εξής:

«Πρέπει συνεπώς να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, στα σημεία 263 έως 272 της [επίδικης αποφάσεως], τα επίμαχα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών θεωρήθηκαν αυτοτελείς παραβάσεις του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Πρέπει, επομένως, να απορριφθούν τα επιχειρήματα που διατύπωσε η Επιτροπή στην απάντησή της της 19ης Ιανουαρίου 1998 και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, στον βαθμό που με αυτά επιδιώκεται η τροποποίηση της εν λόγω νομικής εκτιμήσεως.»

53 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο υπερέβη την εξουσία που του απονέμει το άρθρο 33 της Συνθήκης ΕΚΑΧ υπό την έννοια ότι, με τη σκέψη 392 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, προέβη στη διόρθωση της επίδικης αποφάσεως, ερμηνεύοντάς την κατά τρόπο μη ανταποκρινόμενο στο περιεχόμενό της, σύμφωνα με τις ρητές διευκρινίσεις της Επιτροπής και το γράμμα της εν λόγω αποφάσεως. Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή είχε χαρακτηρίσει την ανταλλαγή πληροφοριών ως αυτοτελή παράβαση, ενώ η ίδια η Επιτροπή, απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου, διευκρίνισε ότι είχε στηριχτεί στην υπόθεση ότι η ανταλλαγή πληροφοριών εντασσόταν στο πλαίσιο ευρυτέρων παραβάσεων συνισταμένων, ιδίως, σε συμφωνίες περί καθορισμού των τιμών και κατανομής των αγορών, η δε ανταλλαγή πληροφοριών διευκόλυνε την εφαρμογή των οικείων συμφωνιών.

54 Κατά την Επιτροπή, ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος διότι ο εκ μέρους της ιδίας χαρακτηρισμός της ανταλλαγής πληροφοριών δεν αποτελεί νομικό ζήτημα, αλλά συνιστά πραγματικά γεγονός που δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να ελέγξει. Επικουρικώς, υποστηρίζει ότι ο λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος. Συγκεκριμένα, η αναίρεση βάλλει κατά της επίδικης αποφάσεως και όχι κατά των διευκρινίσεων που έδωσαν οι εκπρόσωποι της Επιτροπής κατά τη διάρκεια της δίκης, τις οποίες, άλλωστε, το Πρωτοδικείο δεν όφειλε να λάβει υπόψη.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

55 Επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι η αναιρεσείουσα δεν αποδεικνύει, ούτε, άλλωστε, επιδιώκει να αποδείξει, με ποιον τρόπο το Πρωτοδικείο παρέβη το άρθρο 33 της Συνθήκης ΕΚΑΧ και υπερέβη τις εξουσίες του, ερμηνεύοντας το ίδιο την επίδικη απόφαση αντί να δώσει πίστη στις διευκρινίσεις που παρεσχέθησαν με την απάντηση της 19ης Ιανουαρίου 1998 και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση εκ μέρους των εκπροσώπων της Επιτροπής.

56 Συναφώς, αρκεί η υπόμνηση ότι, οσάκις το Πρωτοδικείο αποφαίνεται επί προσφυγής ακυρώσεως κοινοτικής πράξεως, σ' αυτό εναπόκειται να ερμηνεύσει την οικεία πράξη.

57 Επομένως, ερμηνεύοντας την επίδικη απόφαση, το Πρωτοδικείο δεν υπερέβη τις εξουσίες του, οπότε ο τρίτος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος.

Επί του τετάρτου λόγου αναιρέσεως

58 Ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως αρύεται από την παράβαση εκ μέρους του Πρωτοδικείου του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Με το πρώτο σκέλος

του συγκεκριμένου λόγου αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι εξέλαβε εσφαλμένως την ανταλλαγή πληροφοριών ως αυτοτελή παράβαση, ενώ με το δεύτερο ότι ερμήνευσε πεπλανημένως την έννοια της «κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού».

Επί του πρώτου σκέλους του τετάρτου λόγου αναιρέσεως

59 Το πρώτο σκέλος του τετάρτου λόγου αναιρέσεως αρύεται από την παράβαση εκ μέρους του Πρωτοδικείου του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ υπό την έννοια ότι — αν υποτεθεί ότι αποδεικνύεται ότι η αμφισβητούμενη στο πλαίσιο του τρίτου λόγου αναιρέσεως ανταλλαγή πληροφοριών συνιστά αυτοτελή παράβαση — το Πρωτοδικείο δεν δικαιολόγησε ούτε κατέδειξε την προβαλλόμενη επίπτωση της οικείας ανταλλαγής πληροφοριών επί του ανταγωνισμού.

60 Το συγκεκριμένο σκέλος του λόγου αναιρέσεως βάλλει κατά των σκέψεων 393 έως 412 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως και ειδικότερα κατά των σκέψεων 401 και 406.

61 Με τη σκέψη 393 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι «το άρθρο 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης στηρίζεται στην ιδέα ότι κάθε επιχειρηματίας πρέπει να καθορίζει αυτοτελώς την πολιτική που προτίθεται να ακολουθήσει στην κοινή αγορά».

62 Με τις επόμενες σκέψεις της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως διαπιστώθηκε ο λεπτομερής χαρακτήρας των γνωστοποιηθέντων στοιχείων (σκέψη 394), η επικαιρότητα και η συχνότητά τους (σκέψεις 395 έως 397), το γεγονός ότι τα σχετικά στοιχεία κοινοποιούνταν μόνο σε ορισμένους παραγωγούς, αποκλειομένων των καταναλωτών και των λοιπών ανταγωνιστών (σκέψη 398), ο ομοιογενής χαρακτήρας των οικείων προϊόντων (σκέψη 399) και η ολιγοπωλιακή διάρθρωση της αγοράς, δυναμένης να περιορίσει αφ' εαυτής τον ανταγωνισμό (σκέψη 400).

63 Κατόπιν αυτού, κρίθηκε, με τη σκέψη 401 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι:

«Τα στοιχεία που εκτίθενται στα σημεία 49 έως 60 της [επίδικης αποφάσεως] επιβεβαιώνουν ότι, λαμβανομένων υπόψη όλων των συγκεκριμένων περιστάσεων, ειδικότερα του επίκαιρου χαρακτήρα και της κατανομής των δεδομένων, που προορίζονταν για τους παραγωγούς και μόνον, των χαρακτηριστικών των προϊόντων και του βαθμού συγκεντρώσεως της αγοράς, τα επίμαχα συστήματα επηρέαζαν σαφώς την αυτονομία αποφάσεως των συμμετεχόντων.»

64 Το Πρωτοδικείο υπογράμμισε επίσης, με τη σκέψη 402 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι τα γνωστοποιηθέντα στοιχεία αποτελούσαν αντικείμενο τακτικών συζητήσεων εντός της επιτροπής Eurofer, αποκαλούμενης «επιτροπής δοκών» (στο εξής: επιτροπή δοκών), στο πλαίσιο των οποίων είχαν διατυπωθεί επικρίσεις εις βάρος ορισμένων επιχειρήσεων. Εξ αυτού συνήγαγε, στη σκέψη 403 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι τα λαμβανόμενα στο πλαίσιο των επιδίκων συστημάτων στοιχεία ήσαν ικανά να επηρεάζουν τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων κατά τρόπον αισθητό.

65 Το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, στη σκέψη 404 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι ο συμφυής με την ανωτέρω ανταλλαγή πληροφοριών αμοιβαίος έλεγχος διενεργούνταν με γνώμονα προγενέστερη πολιτική της Επιτροπής, στοχεύουσα στη διατήρηση των «παραδοσιακών ρευμάτων» του εμπορίου.

66 Το Πρωτοδικείο κατέληξε, στη σκέψη 406 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως:

«Επομένως, τα επίμαχα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών μείωσαν αισθητά την αυτονομία αποφάσεως των συμμετεχόντων παραγωγών, αντικαθιστώντας τους συνήθεις κινδύνους του ανταγωνισμού με πρακτική συνεργασία μεταξύ τους.»

67 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι η ανταλλαγή πληροφοριών εν προκειμένω δεν αφορούσε τις τιμές, αλλά στόχευε στη συλλογή στατιστικών στοιχείων αφορώντων τις παραγγελθείσες και παραδοθείσες ποσότητες. Κατ' αρχήν, παρόμοια ανταλλαγή έχει ως αποτέλεσμα την τόνωση του ανταγωνισμού.

68 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο δεν διέκρινε σαφώς μεταξύ των παραβάσεων του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ που αποτελούν οι συμφωνίες, αφενός, και ενός αυτοτελούς συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών, αφετέρου. Κατά την αναιρεσείουσα, αν δεδομένο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών εγκαθιδρύει ή ελέγχει παράνομη συμφωνία, το οικείο σύστημα δεν ισοδυναμεί με αυτοτελή παράβαση της διατάξεως και δεν απαιτεί διακεκριμένη νομική εκτίμηση. Για να μπορεί ένα σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών να εκληφθεί ως αυτοτελής παράβαση, όπως έκρινε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 392 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το περιοριστικό επί του ανταγωνισμού αποτέλεσμα του συστήματος θα έπρεπε να είναι απόρροια του ιδίου του συστήματος και ενδεχομένως της γενικής διαρθρώσεως της αγοράς και όχι του συνδυασμού του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών με προβαλλόμενη συμφωνία επί των τιμών.

69 Η αναιρεσείουσα εκτιμά ότι το Πρωτοδικείο επικαλέστηκε εσφαλμένως την αφορώσα την αγορά των ελκυστήρων νομολογία (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 27ης Οκτωβρίου 1994, T-34/92, Fiatagri και New Holland Ford κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-905, και T-35/92, Deere κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-957, καθώς και τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 28ης Μαΐου 1998, C-7/95 P, Deere κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-3111, και C-8/95 P, New Holland Ford κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-3175), εκλαμβάνοντας καθ' υπόθεση ότι η αγορά των δοκών εμφάνιζε, όπως εκείνη των ελκυστήρων, επίσης τη διάρθρωση στενού ολιγοπωλίου και δικαιολογώντας έτσι την εκτίμησή του ότι τα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών, εκτιμώμενα έστω και κεχωρισμένως, ισοδυναμούσαν με παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού. Όπως διαπίστωσε το ίδιο το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 400 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, οι δέκα μεγαλύτερες επιχειρήσεις που συμμετέσχον στην οικεία ανταλλαγή κατείχαν μόλις τα δύο τρίτα των μεριδίων της αγοράς των δοκών, στοιχείο χαρακτηριστικό έντονου ανταγωνισμού μεταξύ πολλών επιχειρήσεων. Τούτο αποκλείει οπωσδήποτε την περίπτωση της απλής ολιγοπωλιακής διαρθρώσεως και ακόμη περισσότερο εκείνη της εντόνως συγκεντρωτικής αγοράς.

70 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η στρεφόμενη κατά των σκέψεων 401 επ. της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως επίκριση είναι αβάσιμη, εφόσον, σε αντίθεση προς όσα ισχυρίζεται η αναιρεσείουσα, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι τα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών ήσαν αφ' εαυτών αντίθετα προς τον ανταγωνισμό.

71 Κατά την Επιτροπή, οι διατυπωθείσες από την αναιρεσείουσα έναντι των διαπιστώσεων του Πρωτοδικείου αιτιάσεις σχετικά με τη διάρθρωση της αγοράς των δοκών είναι απαράδεκτες, δεδομένου ότι στρέφονται κατά εκτιμήσεων πραγματικών περιστατικών. Εξάλλου, υπογραμμίζει ότι η ίδια η αναιρεσείουσα χαρακτήρισε την αγορά των δοκών ως ολιγοπωλιακή στο σημείο 80 του από 8 Απριλίου 1994 δικογράφου με το οποίο άσκησε πρωτοδίκως την προσφυγή της.

72 Η Επιτροπή αμφισβητεί περαιτέρω την επίκριση της αναιρεσείουσας σχετικά με την παραπομπή στις αφορώσες την αγορά των ελκυστήρων υποθέσεις. Οι αποφάσεις που εξέδωσε το Πρωτοδικείο επί των υποθέσεων εκείνων, οι οποίες μνημονεύονται στη σκέψη 69 της παρούσας αποφάσεως, εξαρτούσαν ρητώς τη θετική επίπτωση της διαφανείας μεταξύ των επιχειρηματιών επί του ανταγωνισμού από τον εξατομικευμένο χαρακτήρα της προσφοράς στην αγορά, όπως δεν συνέβαινε στην περίπτωση της αγοράς των δοκών.

73 Επίσης, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η αναιρεσείουσα επικρίνει αποκλειστικώς ένα στοιχείο, ενώ το Πρωτοδικείο αιτιολόγησε με πλειάδα στοιχείων την αντίθετη προς τον ανταγωνισμό ανταλλαγή πληροφοριών. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η αγορά των δοκών διακρίνεται από την αγορά των ελκυστήρων ως εκ του ότι τα προϊόντα της πρώτης αγοράς είναι περισσότερο ομοιογενή, οπότε περιορίζεται ο ανταγωνισμός από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των προϊόντων.

74 Η Επιτροπή υποστηρίζει περαιτέρω ότι, στο πλαίσιο της εξετάσεως της επιπτώσεως μιας συμφωνίας επί του ανταγωνισμού, χωρεί περίπλοκη οικονομική εκτίμηση, οπότε ο ασκούμενος από τα κοινοτικά δικαιοδοτικά όργανα έλεγχος πρέπει να περιορίζεται κατ' ανάγκη στην επαλήθευση της τηρήσεως των περί διαδικασίας και αιτιολογήσεως κανόνων, καθώς και της ακριβείας των πραγματικών περιστατικών, και της μη συνδρομής πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως και καταχρήσεως εξουσίας. Η

αναιρεσείουσα ουδόλως αποδεικνύει ότι το Πρωτοδικείο καταστρατήγησε τα ανωτέρω κριτήρια κατά τον έλεγχό του της εξετάσεως εκ μέρους της Επιτροπής της επίδικης ανταλλαγής πληροφοριών.

75 Με το υπόμνημά της απαντήσεως, η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι η επίκρισή της αναφέρεται στις έννομες συνέπειες που απέρρευσαν από τη διαπιστωθείσα διάρθρωση της αγοράς. Πρόκειται, λοιπόν, για νομικό ζήτημα υποκείμενο στον έλεγχο του Δικαστηρίου.

76 Υπογραμμίζει ότι η σύγκριση της αγοράς των δοκών με εκείνη των ελκυστήρων δεν δικαιολογείται και ότι το κριτήριο της ομοιογενείας των προϊόντων είναι αλυσιτελές εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, με την απόφαση που οδήγησε στις αναφερθείσες στη σκέψη 69 της παρούσας αποφάσεως δικαστικές αποφάσεις, η Επιτροπή αντιμετώπισε τους ελκυστήρες ως ομοιογενή προϊόντα με το αιτιολογικό ότι πληρούσαν τις αυτές λειτουργίες και ήσαν συμβατά με την πλήρη σειρά των γεωργικών μηχανημάτων έλξεως. Η διάρθρωση της αγοράς, η οποία αποτέλεσε αντικείμενο των ανωτέρω αποφάσεων, ενέχει εξαιρετικό χαρακτήρα ο οποίος δεν απαντά στην παρούσα υπόθεση.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

77 Επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ευθύς εξαρχής ότι το πρώτο σκέλος του τετάρτου λόγου αναιρέσεως δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση, έστω και εμμέσως, την εκ μέρους του Πρωτοδικείου διαπίστωση, στο πλαίσιο της εξετάσεως του τρίτου λόγου αναιρέσεως, ότι η ανταλλαγή πληροφοριών αντιμετωπίζεται ως αυτοτελής παράβαση με την επίδικη απόφαση.

78 Επί πλέον, προέχει να υπομνηστεί ότι, μολονότι ο κοινοτικός δικαστής ασκεί γενικώς πλήρη έλεγχο ως προς το αν συντρέχουν ή όχι οι προϋποθέσεις εφαρμογής των

διατάξεων των Συνθηκών ΕΚ και ΕΚΑΧ που αφορούν τον ανταγωνισμό, ο έλεγχος που ασκεί επί των περιπλόκων οικονομικής φύσεως εκτιμήσεων εκ μέρους της Επιτροπής περιορίζεται κατ' ανάγκη στην εξέταση του αν τηρήθηκαν οι κανόνες διαδικασίας και αιτιολογίας, καθώς και του αν τα πραγματικά περιστατικά ήσαν ακριβή και δεν συντρέχει προφανής πλάνη εκτιμήσεως ή κατάχρηση εξουσίας [βλ., υπό την έννοια αυτή, όσον αφορά το άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 81 ΕΚ), αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1985, 42/84, Remia κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 2545, σκέψη 34, και της 17ης Νοεμβρίου 1987, 142/84 και 156/84, BAT και Reynolds κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4487, σκέψη 62].

79 Ο κανόνας αυτός απαντά στη Συνθήκη ΕΚΑΧ, το άρθρο 33, πρώτο εδάφιο, της οποίας προβλέπει ότι «ο έλεγχος του Δικαστηρίου δεν δύναται εντούτοις να επεκτείνεται επί της εκτιμήσεως της καταστάσεως που απορρέει από οικονομικά γεγονότα ή περιστάσεις, ενόψει της οποίας εξεδόθησαν οι εν λόγω αποφάσεις ή συστάσεις, εκτός αν προσάπτεται στην Επιτροπή ότι διέπραξε κατάχρηση εξουσίας ή ότι αγνόησε κατά έκδηλο τρόπο τις διατάξεις της παρούσας Συνθήκης ή οποιουδήποτε κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή της».

80 Υπό το φως των ανωτέρω στοιχείων επιβάλλεται η εξέταση του σκέλους αυτού του λόγου αναιρέσεως.

81 Σύμφωνα με την αναφερθείσα στη σκέψη 69 της παρούσας αποφάσεως νομολογία σχετικά με την αγορά ελκυστήρων, με την οποία το Πρωτοδικείο και το Δικαστήριο εξέτασαν για πρώτη φορά συμφωνία ανταλλαγής πληροφοριών στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚ, και οι γενικής φύσεως εκτιμήσεις της οποίας μπορούν να τύχουν εφαρμογής και στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚΑΧ, παρόμοια συμφωνία αντίκειται στους κανόνες περί ανταγωνισμού οσάκις μετριάζει ή εξαλείφει τον βαθμό αβεβαιότητας ως προς τη λειτουργία της επίδικης αγοράς, με συνέπεια τον περιορισμό του ανταγωνισμού μεταξύ επιχειρήσεων (βλ., ειδικότερα, προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου Deere κατά Επιτροπής, σκέψη 90).

82 Πράγματι, τα κριτήρια συντονισμού και συνεργασίας που συνθέτουν μια εναρμονισμένη πρακτική, πέραν του να απαιτούν την κατάρτιση πραγματικού «σχεδίου», πρέπει να νοούνται υπό το φως της αντιλήψεως που είναι συνυφασμένη με τις σχετικές προς τον ανταγωνισμό διατάξεις των Συνθηκών ΕΚ και ΕΚΑΧ και σύμφωνα με την οποία αντίληψη κάθε επιχειρηματίας οφείλει να καθορίζει αυτοτελώς την πολιτική που προτίθεται να ακολουθήσει στην κοινή αγορά και τους όρους που προτίθεται να επιφυλάξει στην πελατεία του (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου Deere κατά Επιτροπής, σκέψη 86, και παρατιθέμενη εκεί νομολογία).

83 Ναι μεν σαφώς η απαιτούμενη αυτοτέλεια δεν αποκλείει το δικαίωμα των επιχειρηματιών να προσαρμόζονται επιτηδείως στη διαπιστούμενη ή αναμενόμενη συμπεριφορά των ανταγωνιστών τους, πλην όμως αντιτίθεται αυστηρώς σε κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ των επιχειρηματιών αυτών, η οποία έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμά τη δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού που δεν αντιστοιχούν προς τις κανονικές συνθήκες της εν λόγω αγοράς, λαμβανομένων υπόψη της φύσεως των προϊόντων ή των παρεχομένων υπηρεσιών, της σπουδαιότητας και του αριθμού των επιχειρήσεων, καθώς και του όγκου της εν λόγω αγοράς (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου Deere κατά Επιτροπής, σκέψη 87, και παρατιθέμενη εκεί νομολογία).

84 Στις σκέψεις 88 έως 90 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Deere κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε το γενικό τεκμήριο που διέπει τη συλλογιστική του Πρωτοδικείου, και συγκεκριμένα ότι:

— κατ' αρχήν, η διαφάνεια μεταξύ των επιχειρηματιών είναι ικανή, σε μια αγορά όπου επικρατεί πραγματικός ανταγωνισμός, να συμβάλλει στην ενίσχυση του ανταγωνισμού μεταξύ των πωλητών, δεδομένου ότι στην περίπτωση αυτή το γεγονός ότι ο επιχειρηματίας λαμβάνει υπόψη τις πληροφορίες για τη λειτουργία της αγοράς τις οποίες έχει στη διάθεσή του χάρη στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, ώστε να προσαρμόζει τη συμπεριφορά του στην αγορά, δεν είναι ικανό, λόγω του ατομικού χαρακτήρα της προσφοράς, να μετριάζει ή να εξαλείφει, όσον αφορά τους λοιπούς επιχειρηματίες, κάθε αβεβαιότητα ως προς το προβλέψιμο της συμπεριφοράς των ανταγωνιστών·

— πάντως, σε μια ολιγοπωλιακή αγορά υψηλής συγκεντρώσεως, η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την οικεία αγορά είναι ικανή να παράσχει στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να γνωρίζουν τη θέση των ανταγωνιστών τους στην αγορά και την εμπορική στρατηγική τους και να νοθεύσει κατά τούτο αισθητά τον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρηματιών.

85 Στη σκέψη 89 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Deere κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο υπογράμμισε επίσης ότι το Πρωτοδικείο είχε λάβει υπόψη την εμπιστευτικότητα και τον λεπτομερή χαρακτήρα των ανταλλαγεισών πληροφοριών, την περιοδικότητά τους, καθώς και το γεγονός ότι οι πληροφορίες αυτές δεν προορίζονταν παρά μόνον για τις επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην ανταλλαγή, εξαιρουμένων των ανταγωνιστών τους και των καταναλωτών.

86 Σε αντίθεση προς όσα ισχυρίζεται η αναιρεσείουσα, ένα σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών μπορεί να συνιστά παράβαση των κανόνων περί ανταγωνισμού ακόμη και αν η επίδικη αγορά δεν είναι ολιγοπωλιακή αγορά υψηλής συγκεντρώσεως. Ασφαλώς, η προαναφερθείσα απόφαση του Πρωτοδικείου Deere κατά Επιτροπής, επικυρωθείσα επί τούτου με την προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου Deere κατά Επιτροπής, κατέληξε στο ότι η αγορά των ελκυστήρων εμφάνιζε τον χαρακτήρα αυτόν. Πάντως, οι εν λόγω αποφάσεις λαμβάνουν υπόψη ένα σύνολο σχετικών κριτηρίων, ενώ η μόνη γενική αρχή που έγινε δεκτή στην περίπτωση της διαρθρώσεως της αγοράς ήταν το ότι η προσφορά δεν μπορεί να έχει εξατομικευμένο χαρακτήρα.

87 Έπεται ότι, εκλαμβάνοντας ως ένα από τα στοιχεία εκτιμήσεως την ολιγοπωλιακή διάρθρωση της οικείας αγοράς, χωρίς να επιδιώξει να διαπιστώσει ότι επρόκειτο για εντόνως συγκεντρωτική αγορά, το Πρωτοδικείο δεν παρέβη το άρθρο 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, όπως πρέπει να ερμηνεύεται υπό το φως της νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών.

88 Όσον αφορά τη διαπίστωση ότι εν προκειμένω η αγορά των δοκών είχε ολιγοπωλιακή διάρθρωση, επιβάλλεται να τονιστεί ότι πρόκειται για εκτίμηση απτόμενη πραγματικού περιστατικού, μη υποκείμενη στον έλεγχο του Δικαστηρίου στα πλαίσια αιτήσεως αναιρέσεως. Το ίδιο συμβαίνει με τη διαπίστωση που αφορά τον ομοιογενή χαρακτήρα των προϊόντων.

89 Ενόψει της νομολογίας που μνημονεύεται στις σκέψεις 81 έως 85 της παρούσας αποφάσεως και λαμβάνοντας υπόψη τις διαπιστώσεις του Πρωτοδικείου που περιλαμβάνονται στις σκέψεις 394 έως 400 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, απ' όπου προκύπτει ότι τα επίδικα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών μετρίαζαν τον βαθμό αβεβαιότητας επί της λειτουργίας της αγοράς, ορθώς το Πρωτοδικείο συνήγαγε εξ αυτού, με τη σκέψη 401 της ιδίας αποφάσεως, ότι τα εν λόγω συστήματα έθιγαν σαφώς την αυτοτέλεια λήψεως αποφάσεων των συμμετεχόντων. Ομοίως, ενόψει των διαπιστώσεων που παρατίθενται στις σκέψεις 402 έως 404 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ορθώς το Πρωτοδικείο συνήγαγε, με τη σκέψη 406 της ιδίας αποφάσεως, την αισθητή μείωση της αυτοτελείας λήψεως αποφάσεων των συμμετεχουσών στα εν λόγω συστήματα επιχειρήσεων.

90 Από τις προεκτεθείσες σκέψεις προκύπτει ότι το πρώτο σκέλος του τετάρτου λόγου αναιρέσεως είναι αβάσιμο.

Επί του δευτέρου σκέλους του τετάρτου λόγου αναιρέσεως

91 Με το δεύτερο σκέλος του τετάρτου λόγου αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο παρέβη το άρθρο 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ερμηνεύοντας εσφαλμένως την έννοια της «κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού». Ως συνέπεια αυτού, έκρινε εσφαλμένως ότι η εν λόγω διάταξη είχε καταστρατηγηθεί λόγω της ανταλλαγής πληροφοριών και των βαλλομένων συμπεριφορών σε θέματα καθορισμού των τιμών και εναρμονίσεως των προσθέτων στοιχείων.

92 Κατά την αναιρεσείουσα, η κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού, κατά την έννοια της Συνθήκης ΕΚΑΧ, πρέπει να εκληφθεί ως κατάσταση ανταγωνισμού απορρέουσα, σε συγκεκριμένη περίπτωση, από το σύνολο των γενικών και ειδικών όρων που ισχύουν στο πλαίσιο της εν λόγω Συνθήκης.

93 Εκτιμά συναφώς ότι η κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού, κατά την έννοια του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ενέκειτο, στο διάστημα μεταξύ Ιουλίου 1988 και Ιουνίου 1990, σε ένα σύστημα επιτηρήσεως που εγκαθίδρυσε η Επιτροπή και που προϋπέθετε την ανταλλαγή, μεταξύ των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, ατομικών στοιχείων αφορώντων τις ποσότητες. Επομένως, χαρακτηρίζοντας ως παράβαση του δικαίου περί ανταγωνισμού την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις παραγγελίες και τις παραδόσεις, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

94 Όσον αφορά τις προσαπτόμενες συμπεριφορές περί καθορισμού των τιμών, το Πρωτοδικείο αγνόησε το γεγονός ότι πρέπει να θεωρηθεί ως εμπίπτουσα στην «κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού» κατάσταση την οποία δέχεται και ενθαρρύνει η Επιτροπή. Το Πρωτοδικείο θα έπρεπε να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, στο πλαίσιο του ανταγωνισμού, οι επιχειρήσεις διαθέτουν περιθώριο ελιγμών καλύπτον και τις επίδικες συμπεριφορές.

95 Η αναιρεσείουσα επικρίνει επίσης τη σκέψη 262 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως με την οποία το Πρωτοδικείο συνήγαγε ότι υφίστατο συμφωνία, κατά την έννοια του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, σε θέματα τιμών, ενώ η σύμπτωση των βουλήσεων που προσάπτεται στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δεν ίστατο πέραν της συμπεριφοράς την οποία το Πρωτοδικείο έκρινε τελικώς ως θεμιτή και ο σκοπός της οποίας ήταν η επίτευξη ενός βαθμού συναινέσεως επί των μελλοντικών τάσεων της αγοράς.

96 Η αναιρεσείουσα προσάπτει περαιτέρω στο Πρωτοδικείο ότι αντιφάσκει. Αφενός, διαπίστωσε, στη σκέψη 318 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι ουδεμία από τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΚΑΧ επιτρέπει τις εναρμονισμένες πρακτικές περί του καθορισμού των τιμών. Αφετέρου, με τη σκέψη 645 της ιδίας αποφάσεως, χαρακτήρισε ως εναρμονισμένη πρακτική την ανταλλαγή απόψεων εκ των προβλεπομένων τιμών, την οποία είχε χαρακτηρίσει ως θεμιτή ο Kutscher, πρώην υπάλληλος της ΓΔ ΙΙΙ που είχε καταθέσει ενώπιον του Πρωτοδικείου ως μάρτυρας, αλλά διαπίστωσε, ιδίως στη σκέψη 534 της ιδίας αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν είχε λάβει γνώση των παραβάσεων του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

97 Οι ίδιες εκτιμήσεις ισχύουν και για τις συμφωνίες των προσθέτων στοιχείων. Συγκεκριμένα, χαρακτηρίζοντάς τα, στη σκέψη 330 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ως παραβάσεις της εν λόγω διατάξεως, το Πρωτοδικείο παρέβη επίσης το άρθρο 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

98 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι δεν εναπόκειται στην ίδια να προσδιορίσει το περιεχόμενο της εννοίας της «κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού» κατά τη Συνθήκη ΕΚΑΧ. Επομένως, ολίγο ενδιαφέρει αν η ανταλλαγή ατομικών πληροφοριών ήταν ή όχι αναγκαία για τη συνεργασία με την Επιτροπή, όπως καθορίστηκε εν προκειμένω από τη ΓΔ ΙΙΙ.

99 Η Επιτροπή υποστηρίζει συναφώς ότι δεν είναι αντιφατικό να λαμβάνεται υπόψη η αποδεκτή εκ μέρους της ΓΔ ΙΙΙ κατάσταση για την εκτίμηση της οικονομικής επιπτώσεως εκ της παραβάσεως, χωρίς, πάντως, να τίθεται υπό αμφισβήτηση η κατά τη Συνθήκη ΕΚΑΧ έννοια της «κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού».

100 Η ίδια επιχειρηματολογία ισχύει όσον αφορά τις συμφωνίες και τις εναρμονισμένες πρακτικές περί καθορισμού των τιμών. Επί πλέον, στον βαθμό που η αναιρεσείουσα επικρίνει την περιλαμβανόμενη στη σκέψη 262 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως διαπίστωση ότι οι επιχειρήσεις συνήψαν συμφωνίες σε θέματα τιμών, το σκέλος αυτό του λόγου αναιρέσεως είναι απαράδεκτο ως εκ του ότι αφορά τη διαπίστωση πραγματικών περιστατικών και την εκτίμηση αποδεικτικών στοιχείων εκ μέρους του Πρωτοδικείου.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

101 Εκ προοιμίου, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, όπως προκύπτει από τα άρθρα 32δ ΑΧ, 51, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΚΑΧ του Δικαστηρίου και 112, παράγραφος 1,

πρώτο εδάφιο, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να παραθέτει επακριβώς τα επικρινόμενα σημεία της αποφάσεως της οποίας ζητείται η αναίρεση, καθώς και τα νομικά επιχειρήματα που στηρίζουν κατά τρόπο συγκεκριμένο το αίτημα αυτό (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 8ης Ιανουαρίου 2002, C-248/99 P, Γαλλία κατά Monsanto και Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-1, σκέψη 68).

102 Εν προκειμένω, η δυσχέρεια ερμηνείας της αιτήσεως αναιρέσεως είναι απόρροια του γεγονότος ότι η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι αμφισβητεί την εκ μέρους του Πρωτοδικείου ερμηνεία της εννοίας της «κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού», βάσει του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ενώ με τον λόγο της αναιρέσεως δεν επικρίνει τις σκέψεις 300 έως 320 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, με τις οποίες το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι η έννοια αυτή, σύμφωνα με την οικεία διάταξη, πρέπει να ερμηνεύεται όπως ακριβώς και η αντίστοιχη έννοια που παρατίθεται στο άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΚ και συνάγει ότι η Επιτροπή δεν αγνόησε το περιεχόμενο του άρθρου 65, παράγραφος 1, ούτε εφήρμοσε εσφαλμένως τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ στην παρούσα περίπτωση.

103 Πάντως, στον βαθμό που το σκέλος αυτό του λόγου αναιρέσεως πρέπει να νοηθεί ως αφορών την εμπλοκή της ΓΔ ΙΙΙ στις προσαπτόμενες στην αναιρεσείουσα παραβάσεις, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η αναιρεσείουσα δεν επικαλείται κανένα επιχείρημα θέτοντας υπό αμφισβήτηση την παρατιθέμενη στις σκέψεις 490 έως 556 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως εκτίμηση του Πρωτοδικείου. Με τις ανωτέρω σκέψεις, το Πρωτοδικείο κατέδειξε ότι οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις είχαν αποκρύψει από την Επιτροπή την ύπαρξη και το περιεχόμενο των θιγουσών τον ανταγωνισμό συνομιλιών που πραγματοποιούσαν και των συμφωνιών που συνήπταν. Στη σκέψη 554 της εν λόγω αποφάσεως, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι οι διατάξεις του άρθρου 65, παράγραφος 4, της Συνθήκης ΕΚΑΧ έχουν εν πάση περιπτώσει αντικειμενικό περιεχόμενο και ισχύουν υποχρεωτικά τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για την Επιτροπή, η οποία δεν μπορεί να τις απαλλάσσει από την τήρησή τους.

104 Από τα προεκτεθέντα έπεται ότι εις μάτην η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία της εννοίας «κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού» του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, μη λαμβάνοντας υπόψη την αποδεχθείσα και ενθαρρυνθείσα από την Επιτροπή κατάσταση ανταγωνισμού.

105 Τέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το σκέλος του λόγου αναιρέσεως αμφισβητεί ορισμένες διαπιστώσεις του Πρωτοδικείου που απαντούν σε διάφορα σημεία της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, αλλά δεν περιλαμβάνει έκθεση συνεκτικών νομικών επιχειρημάτων στρεφομένων συγκεκριμένα κατά της εκτιμήσεως εκ μέρους του Πρωτοδικείου της εννοίας της «κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού» κατά το άρθρο 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, είτε ως προς την ερμηνεία του κανόνα δικαίου είτε ως προς την εφαρμογή του εν προκειμένω, ενόψει της συμπεριφοράς της ΓΔ ΙΙΙ.

106 Δεδομένου ότι το δεύτερο σκέλος του τετάρτου λόγου αναιρέσεως είναι εξαιρετικά ασαφές για να λάβει απάντηση, πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτο.

107 Κατόπιν των προηγηθεισών σκέψεων, ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει αβάσιμος και εν μέρει απαράδεκτος.

Επί του πέμπτου λόγου αναιρέσεως

108 Με τον πέμπτο λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο παρέβη το άρθρο 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, το οποίο επιτρέπει στην Επιτροπή να επιβάλλει πρόστιμα σε επιχειρήσεις, και ότι παραβίασε την αρχή του πταίσματος ως εκ του ότι υπερέβαλε σε σχέση με την έκταση του πταίσματος της αναιρεσείουσας. Ειδικότερα, το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη τις επιπτώσεις από τη διαπιστωθείσα έλλειψη σαφηνείας σχετικά με την έννοια της «κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού», σύμφωνα με την παράγραφο 1 του ως άνω άρθρου, και υπέθεσε πεπλανημένως ότι η αναιρεσείουσα είχε απόλυτη συνείδηση της παράνομης συμπεριφοράς της.

109 Κατά την αναιρεσείουσα, εκτιμώντας, στις σκέψεις 411, 504, 514, 589 και 590 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι οι παραβάσεις ήσαν πρόδηλες, το Πρωτοδικείο έρχεται σε αντίφαση με την περιλαμβανόμενη στη σκέψη 643 της ιδίας απο-

φάσεως διαπίστωσή του ότι η συμπεριφορά της ΓΔ ΙΙΙ, στο πλαίσιο του καθεστώτος επιτηρήσεως που τέθηκε σε εφαρμογή από την Επιτροπή από τα μέσα του 1988 μέχρι και τα τέλη του 1990, συνεπήχθη «ορισμένη ασάφεια» όσον αφορά το περιεχόμενο της εννοίας «κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού» σύμφωνα με τη Συνθήκη ΕΚΑΧ.

110 Επίσης, η αναιρεσείουσα επισημαίνει ότι, στο πλαίσιο της νομικής ανασφαλείας που επικρατούσε κατά τον χρόνο των προσαπτομένων πραγματικών περιστατικών, οι γενικές συστάσεις που απηύθυνε η ΓΔ ΙΙΙ στις επιχειρήσεις για την εκ μέρους τους τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού δεν μπορούσαν να οδηγήσουν την αναιρεσείουσα στο να συνειδητοποιήσει τον παράνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς της.

111 Εξάλλου, η αναιρεσείουσα αμφισβητεί την «πρόθεση αποκρύψεως στοιχείων» που της αποδίδει το Πρωτοδικείο με τις σκέψεις 552 επ. της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του τεθέντος σε εφαρμογή από την Επιτροπή καθεστώτος επιτηρήσεως, ήταν απαραίτητο οι επιχειρήσεις να συλλέγουν και προετοιμάζουν τις πληροφορίες που απαιτούσε η πρώτη. Οι ανταλλαγείσες μεταξύ επιχειρήσεων πληροφορίες δεν ήσαν οι ίδιες με τις παρασχεθείσες στη ΓΔ ΙΙΙ λόγω του ότι οι δεύτερες, ως συνοπτικά δεδομένα, ήσαν ως εκ της φύσεώς τους περισσότερο γενικόλογες και λιγότερο συγκεκριμένες.

112 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος ως εκ του ότι, αμφισβητώντας τα συμπεράσματα του Πρωτοδικείου σχετικά με τον σαφή και πρόδηλο χαρακτήρα των παραβάσεων, με την ύπαρξη πραγματικών συμφωνιών περί καθορισμού των τιμών, με την εγκαθίδρυση συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις παραδόσεις ή με την πρόθεση αποκρύψεως στοιχείων, η αναιρεσείουσα αμφισβητεί τη διαπίστωση και την εκτίμηση πραγματικών περιστατικών που εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Πρωτοδικείου. Εν πάση περιπτώσει, ο λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος, εφόσον προσήφθη στην αναιρεσείουσα όχι η εφαρμογή πρακτικών, η νομιμότητα των οποίων ήταν αβέβαιη, αλλά σοβαρές παραβάσεις του κανόνα περί απαγορεύσεως των συμφωνιών, σχετικά με τον οποίο η εν λόγω επιχείρηση δεν ήταν δυνατόν να πλανάται.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

113 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, με τη σκέψη 553 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις είχαν παραβεί τους κανόνες περί ανταγωνισμού, «ορθώνοντας ταυτοχρόνως ένα παραπέτασμα για να προστατευθούν από την προσοχή των υπαλλήλων της ΓΔ ΙΙΙ που ήσαν αρμόδιοι για την επιτήρηση της αγοράς», μόνον αφού προηγουμένως εξέτασε σχολαστικά, στις σκέψεις 491 έως 551 της ιδίας αποφάσεως, το σύνολο των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων.

114 Το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ειδικότερα, στη σκέψη 516 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι «[ο]ύτε από τα έγγραφα της δικογραφίας που κατέθεσαν στο Πρωτοδικείο οι διάδικοι ούτε από τα αποδεικτικά μέσα και τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας που το Πρωτοδικείο διέταξε κατέστη δυνατόν να αποδειχθεί ότι η ΓΔ ΙΙΙ γνώριζε τις παραβάσεις του άρθρου 65 της Συνθήκης που καταλογίζονται στην προσφεύγουσα ούτε, κατά μείζονα λόγο, ότι τις είχε παροτρύνει, ενθαρρύνει ή ανεχθεί».

115 Ομοίως, στη σκέψη 552 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ότι οι χαλυβουργικές επιχειρήσεις και η επαγγελματική ένωσή τους Eurofer είχαν αποκρύψει την ύπαρξη και το περιεχόμενο ορισμένων συνομιλιών τους από τους υπαλλήλους της Επιτροπής.

116 Ενόψει του συνόλου των πραγματικών αυτών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων, ορθώς το Πρωτοδικείο κατέληξε, με τη σκέψη 553 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, στο συμπέρασμα ότι οι επιχειρήσεις δεν μπορούσαν να απαλλαγούν της υποχρεώσεώς τους περί τηρήσεως του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, επικαλούμενες το ότι οι υπάλληλοι της ΓΔ ΙΙΙ γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν τις πρακτικές τους.

117 Όσον αφορά τη σκέψη 643 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, με την οποία το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι, με τη συμπεριφορά της, η ΓΔ ΙΙΙ «δημιούργησε ορισμένη ασάφεια όσον αφορά το περιεχόμενο της εννοίας "κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού" κατά τη Συνθήκη ΕΚΑΧ», επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι εντάσσεται στο τμήμα της αποφάσεως αυτής που περιλαμβάνει την εκ μέρους του Πρωτοδικείου εξέταση της οικονομικής επιπτώσεως των παραβάσεων με σκοπό την εκτίμηση του αν το ύψος του επιβληθέντος προστίμου ήταν δυσανάλογο (σκέψεις 632 έως 646 της εν λόγω αποφάσεως).

118 Έτσι, στο συγκεκριμένο τμήμα της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο εξέτασε το ένα από τα συνήθως επιλεγόμενα κριτήρια για την εκτίμηση της σοβαρότητας μιας παραβάσεως, υπογραμμίζοντας παράλληλα, στη σκέψη 635 της αποφάσεως, ότι η παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ μπορεί να αποδειχθεί και να επιβληθεί, δυνάμει της παραγράφου 5 του ιδίου άρθρου, πρόστιμο ακόμη και εν απουσία αποτελεσμάτων αντιθέτων προς τον ανταγωνισμό. Όπως εκτέθηκε στη σκέψη 636 της ιδίας αποφάσεως, το αποτέλεσμα μιας αντικείμενης στον ανταγωνισμό πρακτικής δεν αποτελεί καθοριστικό κριτήριο για την εκτίμηση του προσήκοντος ύψους του προστίμου. Στοιχεία αφορώντα το ζήτημα της προθέσεως μπορεί να έχουν μεγαλύτερη σημασία από εκείνα που αφορούν τις επιπτώσεις, κυρίως όταν πρόκειται για εγγενώς σοβαρές παραβάσεις όπως είναι ο καθορισμός των τιμών και η κατανομή των αγορών, στοιχεία που χαρακτηρίζουν την παρούσα περίπτωση.

119 Η παρατιθέμενη από την αναιρεσείουσα πρόταση της σκέψεως 643 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως δεν μπορεί να εκλαμβάνεται κεχωρισμένως, αλλά πρέπει να ενταχθεί στην ανάπτυξη της συλλογιστικής του Πρωτοδικείου. Στην ίδια σκέψη, το Πρωτοδικείο συνέχισε εκτιμώντας ότι, ενόψει της συμπεριφοράς της Επιτροπής, δεν συνέτρεχε λόγος προσδιορισμού των αποτελεσμάτων εκ των διαπραχθεισών εν προκειμένω παραβάσεων με απλή σύγκριση της καταστάσεως που προέκυψε από τις περιοριστικές του ανταγωνισμού συμφωνίες και εκείνης που θα υφίστατο αν οι επιχειρήσεις δεν έρχονταν σε καμία επαφή μεταξύ τους. Κατά το Πρωτοδικείο, περισσότερο προσήκουσα ήταν η σύγκριση μεταξύ της καταστάσεως που προέκυψε από τις εν λόγω συμφωνίες, αφενός, και της καταστάσεως την οποία υπέθετε και είχε αποδεχθεί η ΓΔ ΙΙΙ, στα πλαίσια της οποίας οι επιχειρήσεις υποτίθεται ότι συναντώνταν και είχαν γενικές συζητήσεις, ιδίως όσον αφορά τις περί των μελλοντικών τιμών προβλέψεις τους, αφετέρου.

120 Επομένως, χωρίς να αντιφάσκει, το Πρωτοδικείο έλαβε υπόψη τη συμπεριφορά της Επιτροπής προκειμένου να εκτιμήσει τις οικονομικές επιπτώσεις από τις παραβά-

σεις, διαπιστώνοντας παράλληλα ότι η συμπεριφορά αυτή δεν είχε καμία επίπτωση ως προς την πλήρη γνώση, εκ μέρους των οικείων επιχειρήσεων, του στρεφόμενου κατά του ανταγωνισμού χαρακτήρα των προσαπτομένων πρακτικών.

121 Έπεται ότι ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος.

Επί του έκτου λόγου αναιρέσεως

122 Ο έκτος λόγος αναιρέσεως, ο οποίος αρύεται επίσης από παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, αφορά την εκτίμηση του πταίσματος σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών. Βάλλει κατά των σκέψεων 644 και 649 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, οι οποίες έχουν ως εξής:

«644 Συναφώς, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι, ακόμη και αν δεν υπήρχαν συμφωνίες του είδους εκείνου που συνήφθησαν εν προκειμένω στο πλαίσιο της επιτροπής δοκών, οι ανταλλαγές απόψεων μεταξύ επιχειρήσεων σχετικά με τις "προβλέψεις" τους περί των τιμών, όπως εκείνες που θεωρούσε θεμιτές η ΓΔ ΙΙΙ, θα μπορούσαν να διευκολύνουν την εκ μέρους των εμπλεκομένων επιχειρήσεων τήρηση μιας εναρμονισμένης συμπεριφοράς στην αγορά. Έτσι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι επιχειρήσεις περιορίστηκαν σε γενική και όχι δεσμευτική ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις προσδοκίες τους στον τομέα των τιμών, με μοναδικό σκοπό την προετοιμασία των συσκέψεων διαβουλεύσεων με την Επιτροπή, και αποκάλυψαν στην Επιτροπή την ακριβή φύση των προπαρασκευαστικών συναντήσεών τους, δεν αποκλείεται ότι τέτοιες επαφές μεταξύ επιχειρήσεων, που γίνονταν δεκτές από τη ΓΔ ΙΙΙ, θα μπορούσαν να ενισχύσουν κάποιο παραλληλισμό των συμπεριφορών στην αγορά, ιδίως όσον αφορά τις αυξήσεις τιμών που προκάλεσε, εν μέρει τουλάχιστον, η ευνοϊκή οικονομική συγκυρία του 1989.

[...]

649 Για τους λόγους που εκτέθηκαν στις σκέψεις 385 επ. ανωτέρω, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ήδη ότι η συμμετοχή της προσφεύγουσας στα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών που περιγράφονται στα σημεία 263 έως 272 της [επίδικης αποφάσεως] πρέπει να θεωρηθεί αυτοτελής παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Επομένως, ορθώς η Επιτροπή έλαβε υπόψη αυτή τη χωριστή παράβαση κατά τον υπολογισμό του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα.»

123 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει με το πρώτο σκέλος του λόγου αναιρέσεως ότι το Πρωτοδικείο περιόρισε εσφαλμένως, κατά την εκτίμηση του ύψους του επιβληθέντος προστίμου, την κρίση του σχετικά με την επίπτωση του καθεστώτος επιτηρήσεως που εγκαθίδρυσε η Επιτροπή για την κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού αποκλειστικά στις συμφωνίες περί καθορισμού των τιμών.

124 Με το δεύτερο σκέλος του λόγου αναιρέσεως, υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο παρέβη το άρθρο 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ ως εκ του ότι, στη σκέψη 649 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, χαρακτήρισε την ανταλλαγή πληροφοριών ως διακριτή παράβαση και αποδέχθηκε ότι η διακριτή αυτή παράβαση ελήφθη υπόψη κατά τον υπολογισμό του προστίμου, ενώ η ανταλλαγή πληροφοριών είχε απλώς παρεπόμενο χαρακτήρα έναντι των λοιπών παραβάσεων.

125 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι λόγοι για τους οποίους το Πρωτοδικείο μείωσε το πρόστιμο σχετικά με τις συμφωνίες περί καθορισμού των τιμών δεν ίσχυαν για την επικρινόμενη ανταλλαγή πληροφοριών. Συγκεκριμένα, από κανένα χωρίο της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως δεν προέκυπτε ότι η ανταλλαγή εξατομικευμένων στοιχείων ήταν αναγκαία στο πλαίσιο του καθεστώτος επιτηρήσεως. Οι επιχειρήσεις μπορούσαν κάλλιστα να περιοριστούν στο να θέσουν τα εξατομικευμένα στοιχεία τους στη διάθεση κεντρικής υπηρεσίας φέρουσας την υποχρέωση τηρήσεως της εμπιστευτικότητας, η οποία θα κοινοποιούσε αποκλειστικά πληροφορίες υπό εγκεκριμένη μορφή.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

126 Επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι, με το πρώτο σκέλος του συγκεκριμένου λόγου αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα επικρίνει και τις εκτιμήσεις του Πρωτοδικείου που περιλαμβάνονται στο τμήμα της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως που αφορά την εξέταση της οικονομικής επιπτώσεως των παραβάσεων για την εκτίμηση αν το ύψος του επιβληθέντος προστίμου ήταν δυσανάλογο. Η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι δεν έλαβε υπόψη, όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών, την ταύτιση των οικονομικών αποτελεσμάτων της παραβάσεως και εκείνων που προέκυπταν από υποτιθέμενη και αποδεκτή εκ μέρους της Επιτροπής συμπεριφορά, όπως έπραξε το Πρωτοδικείο σχετικά με τις συμφωνίες περί καθορισμού των τιμών.

127 Πράγματι, με τη σκέψη 644 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, για την εκτίμηση των αποτελεσμάτων μιας συμφωνίας περί καθορισμού των τιμών, μπορεί να δικαιολογείται από οικονομικής απόψεως η συνεκτίμηση των ανταλλαγών απόψεων μεταξύ επιχειρήσεων σχετικά με τις προβλέψεις τιμών που η ΓΔ ΙΙΙ εξέλαβε ως θεμιτές, εφόσον οι εν λόγω ανταλλαγές απόψεων μπορούσαν να συνεπάγονται παραλληλισμό συμπεριφορών, εχουσών μεν το ίδιο οικονομικό αποτέλεσμα με παρόμοια συμφωνία, αλλά μη συνισταμένων σε αντίθετη προς τον ανταγωνισμό και αντικείμενη προς τη Συνθήκη ΕΚΑΧ πρακτική.

128 Πάντως, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η αναιρεσείουσα δεν αποδεικνύει την ύπαρξη ανταλλαγής πληροφοριών την οποία η Επιτροπή εξέλαβε ως θεμιτή, ούτε ότι η ανταλλαγή αυτή μπορούσε να οδηγήσει σε παραλληλισμό συμπεριφορών εχουσών το ίδιο οικονομικό αποτέλεσμα με τα επικρινόμενα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών.

129 Αντιθέτως, όπως προκύπτει από τη σκέψη 544 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, η μόνη γνωστή στην Επιτροπή ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις παραγγελίες και τις παραδόσεις αφορούσε ταχείες στατιστικές «που ομαδοποιούνταν στο επίπεδο των επιχειρήσεων, [...] κατανέμονταν ανά προϊόν και εθνική αγορά προορισμού, οπότε καμία επιχείρηση δεν μπορούσε να υπολογίσει το μερίδιο αγοράς των ανταγωνιστών της».

130 Αν το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 407 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι τα επίδικα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών δεν καλύπτονταν απ' ό,τι η Επιτροπή αναγνώριζε ως αποδεκτό σε θέματα ανταλλαγής πληροφοριών, είναι ακριβώς για τον λόγο ότι συνεπήγοντο διαφορετικό οικονομικό αποτέλεσμα από εκείνο των πληροφοριών, όπως οι ταχείες στατιστικές, ως εκ του ότι «τα επίμαχα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών μείωσαν αισθητά την αυτονομία αποφάσεως των συμμετεχόντων παραγωγών» (σκέψη 401 της ιδίας αποφάσεως), γεγονός που αποκλείει κατ' ανάγκη οποιοδήποτε ενδεχόμενο παραλληλισμού αυτοτελών ατομικών αποφάσεων.

131 Έπεται ότι το πρώτο σκέλος του έκτου λόγου αναιρέσεως είναι αβάσιμο.

132 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του λόγου αναιρέσεως σχετικά με το ότι ελήφθη υπόψη η συμμετοχή της αναιρεσείουσας στα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών κατά την εκτίμηση της κυρώσεως, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, στη σκέψη 392 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι, με την επίδικη απόφαση, τα εν λόγω συστήματα είχαν θεωρηθεί ως αυτοτελείς παραβάσεις. Στις σκέψεις 393 έως 412 της ιδίας αποφάσεως, το Πρωτοδικείο έλεγξε αν όντως είχαν αφ' εαυτών χαρακτήρα αντίθετο προς τον ανταγωνισμό.

133 Επομένως, ορθώς το Πρωτοδικείο επικύρωσε, με τη σκέψη 649 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη τη διακριτή αυτή παράβαση για τον υπολογισμό του προστίμου.

134 Επομένως, το δεύτερο σκέλος του έκτου λόγου αναιρέσεως είναι επίσης αβάσιμο.

135 Έπεται ότι ο έκτος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Επί του εβδόμου λόγου αναιρέσεως

136 Ο έβδομος λόγος αναιρέσεως αρύεται από παράβαση του άρθρου 15 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ως εκ του ότι το Πρωτοδικείο δεν αποδοκίμασε την ανεπαρκή αιτιολόγηση της επίδικης αποφάσεως σχετικά με τον υπολογισμό των προστίμων. Με τον λόγο αυτό αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα αμφισβητεί το παρατιθέμενο στη σκέψη 606 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως συμπέρασμα του Πρωτοδικείου ότι η επίδικη απόφαση περιείχε επαρκή και κατάλληλη έκθεση των παραγόντων που ελήφθησαν υπόψη για να κριθεί η σοβαρότητα εν γένει των διαφόρων διαπιστωθεισών παραβάσεων.

137 Υποστηρίζει ότι η αιτιολόγηση του υπολογισμού των προστίμων που απαντούν σε απόφαση της Επιτροπής πρέπει να επιτρέπει αφ' εαυτής στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τα κριτήρια των οποίων έγινε συγκεκριμένως χρήση στην περίπτωσή τους για τον υπολογισμό του προστίμου καθώς και τον τρόπο χρήσεως των εν λόγω κριτηρίων. Αυτό δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

138 Συγκεκριμένα, η επίδικη απόφαση δεν επιτρέπει να προσδιοριστεί ειδικότερα ο τρόπος με τον οποίο υπολογίστηκε η διάρκεια της παραβάσεως. Η αναιρεσείουσα βάλλει συναφώς κατά της σκέψεως 612 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, σύμφωνα με την οποία «από την ανάλυση των περιστατικών που διενήργησε το Πρωτοδικείο προκύπτει ότι η Επιτροπή δικαιολόγησε δεόντως, αναφερόμενη είτε στις ενέργειες των ενδιαφερομένων είτε στις περιόδους αναφοράς τις οποίες αφορούν οι ενέργειες αυτές, τη διάρκεια των συμπεριφορών που συνιστούν παράβαση και διαλαμβάνονται στο άρθρο 1 της [επίδικης αποφάσεως]». Κατά την αναιρεσείουσα, ακόμη και μια εμπεριστατωμένη εξέταση της εν λόγω αποφάσεως επιτρέπει απλώς να υποτεθεί, αλλά σε καμία περίπτωση να εντοπιστεί με βεβαιότητα, σε ποια συγκεκριμένη περίοδο η Επιτροπή ανάγει τις προσαπτόμενες παραβάσεις.

139 Όσον αφορά τα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τον υπολογισμό του προστίμου, υφίσταται αντίφαση μεταξύ των σκέψεων 608 και 609 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, με τις οποίες το Πρωτοδικείο υπενθύμισε τη συναφή νομολογία, και των

σκέψεων 610 και 611 της ιδίας αποφάσεως, με τις οποίες το Πρωτοδικείο έκρινε επαρκή τα προσκομισθέντα από την Επιτροπή κατά τη διάρκεια της δίκης αριθμητικά στοιχεία. Συγκεκριμένα, θα έπρεπε με την επιβάλλουσα το πρόστιμο απόφαση να παρατίθεται η αιτιολόγηση. Ελλείψει αυτής, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις δύνανται να λάβουν γνώση της μεθόδου υπολογισμού του προστίμου μόνον ασκώντας προσφυγή.

140 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο έλεγξε ορθώς την εφαρμογή για κάθε επιχείρηση των διαφόρων κριτηρίων υπολογισμού του προστίμου. Έτσι, εξέτασε αντίστοιχα, στις σκέψεις 607, 614 και 626 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, τη διάρκεια κάθε παραβάσεως, την υποτροπή και το εταιρικό κεφάλαιο της αναιρεσείουσας. Επομένως, ο λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος συναφώς.

141 Θεωρεί ότι η κατά της εκτιμήσεως εκ μέρους του Πρωτοδικείου της διαρκείας της παραβάσεως επίκριση είναι απαράδεκτη, ως εκ του ότι βάλλει κατά εκτιμήσεων πραγματικών περιστατικών που εμπίπτουν στην αποκλειστική δικαιοδοσία του Πρωτοδικείου.

142 Όσον αφορά τον υπολογισμό του προστίμου, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο έκρινε ότι θα ήταν ευκταία η παράθεση του μαθηματικού τρόπου υπολογισμού του προστίμου στην απόφαση της Επιτροπής, αλλά δεν το απήτησε. Έκρινε επίσης ότι τα επιλεγέντα για τον υπολογισμό του προστίμου κριτήρια παρετίθεντο στην επίδικη απόφαση. Η Επιτροπή συνάγει ότι το σκέλος αυτό του λόγου αναιρέσεως είναι αβάσιμο.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

143 Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, σύμφωνα με το άρθρο 15, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, «[ο]ι αποφάσεις, οι συστάσεις και οι γνώμες της Επιτροπής αιτιολογούνται και αναφέρονται στις γνώμες που έχουν υποχρεωτικά ζητηθεί».

144 Κατά πάγια νομολογία, η υποχρέωση αιτιολογήσεως των ατομικών αποφάσεων έχει ως σκοπό να επιτρέπει στο Δικαστήριο να ασκεί τον έλεγχο νομιμότητας των αποφάσεων και να παρέχει στον ενδιαφερόμενο ικανές ενδείξεις ως προς το αν η απόφαση έχει επαρκές έρεισμα ή αν ενδεχομένως πάσχει ελάττωμα λόγω του οποίου θα μπορούσε να αμφισβητηθεί το κύρος της (απόφαση της 7ης Απριλίου 1987, 32/86, Sisma κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 1645, σκέψη 8).

145 Εν προκειμένω, ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 606 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η επίδικη απόφαση περιείχε, στα σημεία 300 έως 312, 314 και 315 των αιτιολογικών σκέψεών της, επαρκή και κατάλληλη έκθεση των παραγόντων που ελήφθησαν υπόψη για να κριθεί η εν γένει σοβαρότητα των διαφόρων προσαφθεισών παραβάσεων, ενώ αναγνώρισε, στη σκέψη 607 της ιδίας αποφάσεως, ότι το άρθρο 1 της επίδικης αποφάσεως εξέθετε λεπτομερώς τη διάρκεια που ελήφθη υπόψη για κάθε παράβαση.

146 Πράγματι, οι αιτιολογικές σκέψεις της επίδικης αποφάσεως υπενθυμίζουν, στο σημείο 300, τη σοβαρότητα των παραβάσεων και εκθέτουν τα στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη για τον καθορισμό του προστίμου. Έτσι, στο σημείο 301 αυτής ελήφθη υπόψη η οικονομική κατάσταση της χαλυβουργίας, στα σημεία 302 έως 304 η οικονομική επίπτωση εκ των παραβάσεων, στα σημεία 305 έως 307 το γεγονός ότι τουλάχιστον ορισμένες από τις επιχειρήσεις γνώριζαν ότι η συμπεριφορά τους ήταν ή μπορούσε να είναι αντίθετη στο άρθρο 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, στα σημεία 308 έως 312 οι παρανοήσεις που θα μπορούσαν να δημιουργηθούν κατά τη διάρκεια του καθεστώτος κρίσεως και στο σημείο 316 η διάρκεια των παραβάσεων. Η επίδικη απόφαση εκθέτει επί πλέον λεπτομερώς τη συμμετοχή κάθε επιχειρήσεως σε κάθε παράβαση.

147 Όσον αφορά το ότι η περίοδος, κατά τη διάρκεια της οποίας διεπράχθη κάθε παράβαση, δεν διευκρινίζεται διά των ημερομηνιών ενάρξεως και τερματισμού της στο άρθρο 1 της επίδικης αποφάσεως, αλλ' εκτιμάται απλώς σε μηνιαία βάση, ορθώς το Πρωτοδικείο εκτίμησε ότι ο τρόπος αυτός παρουσιάσεως αποτελούσε επαρκή αιτιολογία ενόψει των κριτηρίων που έπρεπε να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό του προστίμου. Επί πλέον, επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι η έκθεση των περιλαμβανομένων στην απόφαση αυτή πραγματικών περιστατικών παραθέτει ορισμένες ημερομηνίες επιτρέπουσες τον εντοπισμό των περιόδων διαπράξεως των

παραβάσεων και ότι εν πάση περιπτώσει η αναιρεσείουσα δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο προκειμένου να αποδείξει ότι οι σε μηνιαίες βάσεις εκτιμήσεις της διαρκείας των παραβάσεων ήσαν ανεπαρκείς στο μέτρο που την αφορούν.

148 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι περιλαμβανόμενες στην επίδικη απόφαση ενδείξεις επέτρεπαν στην οικεία επιχείρηση να λάβει γνώση των αιτιολογιών του ληφθέντος μέτρου προκειμένου να υπεραμυνθεί των δικαιωμάτων της και επιτρέπουν στον κοινοτικό δικαστή να ασκήσει τον έλεγχό του επί της νομιμότητας της εν λόγω αποφάσεως. Έπεται ότι, εκτιμώντας ότι η τελευταία ήταν επαρκώς αιτιολογημένη όσον αφορά τον προσδιορισμό του ύψους των προστίμων, το Πρωτοδικείο δεν παραβίασε το άρθρο 15 της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

149 Όσον αφορά την παράθεση των αριθμητικών στοιχείων σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού των προστίμων, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι παρόμοια στοιχεία, όσο και αν είναι χρήσιμα και ευκταία, δεν είναι απαραίτητα για την τήρηση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως μιας αποφάσεως περί επιβολής προστίμων, δεδομένου ότι τονίστηκε ότι εν πάση περιπτώσει η Επιτροπή δεν δύναται, καταφεύγοντας αποκλειστικά και με μηχανικό τρόπο σε αριθμητικούς τύπους, να απεμπολεί την εξουσία της εκτιμήσεως (αποφάσεις της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-291/98 P, Sarrió κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-9991, σκέψεις 75 έως 77, και προαναφερθείσα Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 464).

150 Επομένως, ορθώς και χωρίς να αντιφάσκει, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε, στις σκέψεις 608 και 609 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η προσκόμιση αριθμητικών στοιχείων αφορώντων τον υπολογισμό των προστίμων ήταν ευκταία, εκτιμώντας, πάντως, στη σκέψη 607 της ιδίας αποφάσεως, ότι η αιτιολόγηση της επίδικης αποφάσεως ήταν επαρκής όσον αφορά το ύψος των προστίμων.

151 Όπως προκύπτει από τις ανωτέρω σκέψεις, ο έβδομος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος.

Επί του ογδόου λόγου αναιρέσεως

152 Στο πλαίσιο του ογδόου λόγου αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι, λόγω υπερβολικά μακράς διαδικασίας που διήρκησε σχεδόν πέντε έτη, το Πρωτοδικείο προσέβαλε το δικαίωμά της να τύχει ένδικης προστασίας εντός εύλογης προθεσμίας.

153 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος, δεδομένου ότι η ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία δεν ήταν υπέρμετρα μακρά αν ληφθούν υπόψη οι προσιδιάζουσες στην υπόθεση περιστάσεις. Εν προκειμένω, διακυβεύονταν σημαντικά οικονομικά συμφέροντα. Η υπόθεση ήταν περίπλοκη, κατέληξε σε έντεκα προσφυγές ασκηθείσες σε τέσσερις γλώσσες και απήτησε από το Πρωτοδικείο την εμπεριστατωμένη εξέταση ογκωδών εγγράφων. Εξάλλου, η διαδικασία καθυστέρησε από την ανάγκη αποφάνσεως επί ζητημάτων αφορώντων την προσκόμιση εγγράφων.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

154 Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα για δίκαιη δίκη, και ιδίως για δίκη εντός εύλογης προθεσμίας, έχει εφαρμογή στο πλαίσιο ένδικης προσφυγής κατ' αποφάσεως της Επιτροπής επιβάλλουσας σε επιχείρηση πρόστιμα λόγω παραβάσεως του δικαίου του ανταγωνισμού (αποφάσεις της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-185/95 P, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-8417, σκέψη 21, και προαναφερθείσα απόφαση Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 179).

155 Ο εύλογος χαρακτήρας της προθεσμίας εκτιμάται με γνώμονα τις περιστάσεις που προσιδιάζουν σε κάθε υπόθεση και ειδικότερα τα διακυβευόμενα με τη δίκη συμφέροντα του διαδίκου, την περιπλοκότητα της υποθέσεως, καθώς και τη συμπεριφορά του προσφεύγοντος και εκείνη των αρμοδίων αρχών (προαναφερθείσες αποφάσεις Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, σκέψη 29, και Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 187).

156 Το Δικαστήριο διευκρίνισε συναφώς ότι ο κατάλογος των κριτηρίων αυτών δεν είναι εξαντλητικός και ότι η εκτίμηση του εύλογου χαρακτήρα της προθεσμίας δεν επιβάλλει συστηματική εξέταση των περιστάσεων της υποθέσεως ενόψει καθενός κριτηρίου όταν η διάρκεια της διαδικασίας παρίσταται δικαιολογημένη ενόψει ενός μόνον κριτηρίου. Σκοπός των κριτηρίων αυτών είναι να προσδιορίζεται αν η προθεσμία αντιμετωπίσεως μιας υποθέσεως είναι ή όχι δικαιολογημένη. Έτσι, η περιπλοκότητα της υποθέσεως ή η κακόβουλη συμπεριφορά του προσφεύγοντος μπορούν να γίνουν δεκτές προς δικαιολόγηση μιας προθεσμίας η οποία κατ' αρχάς είναι πολύ μεγάλη. Αντιθέτως, μια προθεσμία μπορεί να θεωρηθεί ως υπερβαίνουσα τα όρια του ευλόγου ενόψει επίσης ενός μόνον κριτηρίου, ειδικότερα όταν η διάρκειά της είναι προϊόν της συμπεριφοράς των αρμοδίων αρχών. Ενδεχομένως, η διάρκεια μιας διαδικαστικής φάσεως μπορεί ευθύς εξαρχής να χαρακτηριστεί εύλογη όταν παρίσταται σύμφωνη προς τη μέση διάρκεια αντιμετωπίσεως μιας υποθέσεως όπως η προκειμένη (προαναφερθείσα απόφαση Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 188).

157 Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνηστεί ότι η ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία είχε ως σημείο αφετηρίας την κατάθεση εκ μέρους της αναιρεσείουσας, στις 8 Απριλίου 1994, του δικογράφου της προσφυγής περί ακυρώσεως της επίδικης αποφάσεως και τερματίστηκε στις 11 Μαρτίου 1999, ημερομηνία εκδόσεως της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Έτσι, διήρκησε περί τα πέντε έτη.

158 Η διάρκεια αυτή παρίσταται εκ πρώτης όψεως σημαντική. Εντούτοις, επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι έντεκα επιχειρήσεις άσκησαν προσφυγή ακυρώσεως κατά της ιδίας αποφάσεως σε τέσσερις γλώσσες διαδικασίας.

159 Όπως υπενθυμίζει στις σκέψεις 50 έως 56 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεώς του, το Πρωτοδικείο απαιτήθηκε να επιληφθεί διαφόρων αμφισβητήσεων σχετικά με την πρόσβαση στα έγγραφα της διοικητικής διαδικασίας. Δεδομένου ότι η Επιτροπή κατέθεσε στις 24 Νοεμβρίου 1994 φάκελο περιλαμβάνοντα 11 000 έγγραφα αφορώντα την επίδικη απόφαση, υποστηρίζοντας ότι τα περιέχοντα επιχειρηματικά απόρρητα έγγραφα, καθώς και τα δικά της εσωτερικά έγγραφα, δεν έπρεπε να είναι προσβάσιμα στις θιγόμενες επιχειρήσεις, το Πρωτοδικείο όφειλε να ακούσει τους διαδίκους συναφώς, να εξετάσει το σύνολο των εγγράφων και να ορίσει σε ποια έγγραφα μπορούσε να έχει πρόσβαση κάθε προσφεύγων.

160 Με διάταξη της 19ης Ιουνίου 1996, T-134/94, T-136/94 έως T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/94, T-156/94 και T-157/94, NMH Stahlwerke κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1996, σ. II-537), το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί του δικαιώματος προσβάσεως των προσφευγουσών στα έγγραφα του φακέλου της Επιτροπής τα οποία προέρχονταν, αφενός, από τις ίδιες τις προσφεύγουσες και, αφετέρου, από τρίτα προς τις διαδικασίες μέρη και τα οποία η ίδια η Επιτροπή είχε χαρακτηρίσει ως εμπιστευτικά προς το συμφέρον των εν λόγω τρίτων.

161 Με διάταξη της 10ης Δεκεμβρίου 1997 επί των προαναφερθεισών υποθέσεων NMH Stahlwerke κ.λπ. κατά Επιτροπής, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί των αιτήσεων προσβάσεως των προσφευγουσών στα χαρακτηρισθέντα από την Επιτροπή ως «εσωτερικά» έγγραφα.

162 Οι διάφορες προσφυγές που ασκήθηκαν από άλλες θιγόμενες εκ της επίδικης αποφάσεως επιχειρήσεις ενώθηκαν για τους σκοπούς της διεξαγωγής αποδείξεων και της προφορικής διαδικασίας. Έτσι, στις σκέψεις 57 έως 67 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως διευκρινίστηκε ότι, στο πλαίσιο της προετοιμασίας της δίκης, το Πρωτοδικείο διέταξε πλείονα αποδεικτικά μέσα ενόψει της διαδικασίας αυτής. Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπέβαλε γραπτές ερωτήσεις στους διαδίκους και διέταξε την προσκόμιση εγγράφων και την εξέταση μαρτύρων.

163 Η προφορική διαδικασία περατώθηκε με την ολοκλήρωση της συνεδριάσεως της 27ης Μαρτίου 1998.

164 Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε στις 11 Μαρτίου 1999, ήτοι την ιδία ημέρα με τις υπόλοιπες δέκα αποφάσεις επί των προσφυγών που ασκήθηκαν κατά της επίδικης αποφάσεως.

165 Όπως προκύπτει από τις προηγηθείσες διαπιστώσεις, η διάρκεια της διαδικασίας που κατέληξε στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση εξηγείται ειδικότερα από τον αριθμό των επιχειρήσεων που συμμετέσχον στην προσαπτόμενη συμφωνία και

άσκησαν προσφυγή κατά της επίδικης αποφάσεως, γεγονός που απήτησε την παράλληλη εξέταση των διαφόρων αυτών προσφυγών, από τα νομικά ζητήματα που αφορούσαν την πρόσβαση στον ογκώδη φάκελο της Επιτροπής, από την εμπεριστατωμένη διεξαγωγή αποδείξεων σχετικά με την υπόθεση που πραγματοποίησε το Πρωτοδικείο και από τις γλωσσικής φύσεως απαιτήσεις που επέβαλαν οι κανόνες διαδικασίας του Πρωτοδικείου.

166 Έπεται ότι η ενώπιον του Πρωτοδικείου διάρκεια της διαδικασίας δικαιολογείται, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης περιπλοκότητας της υποθέσεως.

167 Επομένως, ο όγδοος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος.

168 Όπως προκύπτει από το σύνολο των προηγηθεισών σκέψεων, η αίτηση αναιρέσεως είναι απορριπτέα.

Επί των δικαστικών εξόδων

169 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, που εφαρμόζεται στη διαδικασία της αιτήσεως αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 118 του ιδίου κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της αναιρεσείουσας, η δε τελευταία ηττήθηκε ως προς το σύνολο των λόγων της αναιρέσεως, επιβάλλεται η καταδίκη της στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει την Thyssen Stahl AG στα δικαστικά έξοδα.

Wathelet Edward La Pergola

Jann von Bahr

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 2 Οκτωβρίου 2003.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

R. Grass M. Wathelet